PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 246 (1637) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, sreda 1. novembra 1950 Cena 15 lir

KARDELJ O DOSLEDNO SOVRAŽNI SOVJETSKI POLITIKI DO FLRJ

SOVJETSKA POLITIKA ONEMOGOČA SPORAZUM med FLRJ in Italijo glede tržaškega vprašanja

Medtem ko vlada SZ zahteva izvajanje določb mirovne pogodbe glede Trsta, podpira istočasno kršenje mirovne pogodbe z Madžarsko

BEOGRAD, 31. — Kot poroča novinarska agencija ATI, je bilo popolno besedilo govora, ki ga je imel včeraj zunanji minister FLRJ Edvard Kardelj pred generalno skupščino OZN, objavljeno danes v beograjskih časopisih.

Kardelj je govoril med drugim tudi o vprašanju Tržaškega ozemlja in dejal:

«Načelnik sovjetske delegacije, gospod Višinski je podal — ko je govoril o tržaškem vprašanju — še en primer nasprotja med besedami in dejanji. Načelnik sovjetske delegacije je izjavil, ko je kritiziral pomanjkanje uresničenja mirovne pogodbe z Italijo, da je pripravljen v cilju doprinašanja dokaza za svoje dobre namene, sprejeti za tržaškega guvernerja tudi tiste osebe, ki so jih bile predložile zapadne sile. Dovolite mi, da izrazim svoj dvom glede iskrenosti dobrih namenov šefa sovjetske delegacije. Zahteva sovjetske vlade, naj se takoj izvajajo določbe mirovne pogodbe Trsta, so očitno predvsem v tesni zvezi s sedanjo politično orientacijo sovjetske vlade do Jugoslavije, zaradi tega je nedvomno, da sovjetskih zahtev ni narekovala skrb služenja interesom miru v tem delu sveta.

Znano je, da so se tako predstavniki jugoslovanske kakor tudi italijanske vlade izrazili pozitivno glede možnosti sporazuma med obema vladama o tržaškem vprašanju. Nihče ne more zanikati, da bi bil takšen sporazum, če bi se ga doseglo, zelo važen doprinos miru in mirnemu sodelovanju med obema sosednima državama. Po drugi strani pa je gotovo, da se preprečevanje takšnih naporov ne more tolmačiti kot dokaz miroljubnosti.

Če pa hoče šef sovjetske delegacije dokazati na primeru Trsta dosledno linijo sovjetske politike v izvajanju mirovnih pogodb, bi hotel vprašati, zakaj ne zavzame sovjetska vlada prav tako dosledno stališče glede kršitev in neizvajanja določb mirovne pogodbe s strani Madžarske. Znano je, da je Madžarska enostransko odpovedala dobave reparacij Jugoslaviji, medtem ko so sovjetski manevri v svrho podpiranja te očitne kršitve mirovne pogodbe, onemogočili mednarodno arbitražo kot je predvideno v mirovni pogodbi.

Vsekakor obstaja neka dosledna linija in sicer politična linija, ki je dosledno sovražna Jugoslaviji. V primeru Trsta se ta politika kaže v zahtevi po takojšnjem izvajanju določb mirovne pogodbe, med tem ko obstajajo možnosti za dosego direktnega sporazuma med obema sosednima državama. V primeru Madžarske pa se ta politika kaže v podpiranju očitne kršitve in v neizvajanju mirovne pogodbe».

TIBET

NOVI DELHI, 31. — Vlada LR Kitajske je danes odgovorila na indijsko protestno noto proti vdoru kitajskih čet v Tibet. V noti je kitajska vlada odgovorila, da je ta korak kitajske vlade le notranja kitajska zadeva, ker kitajska vlada smatra Tibet za sestavni del Kitajske in da je zaradi tega napačno govoriti o invaziji.

V noti, ki jo je kitajska vlada poslala Indiji je med drugim navedla, da ima še vedno miroljubne namene do Tibeta in da se namerava razgovarjati o kitajsko tibetanskih odnosih na pogajanjih s tibetansko misijo, ki je na poti v Peking že nekaj mesecev.

V prejšnjih izjavah je Kitajska dejala, da je treba policijsko akcijo v Tibetu tako opravičiti kakor podobno postopanje indijske vlade leta 1948 v zadevi Hyderabada.

Indijska poslanica v ZDA je bila včeraj gost ameriške zvezne žena. Na kongresu te organizacije je indijska poslanica izjavila med drugim, da Indija ne more spremeniti svoje nevtralnosti v sedanjem tibetansko-kitajskem sporu, čeprav so kitajske čete prestopile tibetansko mejo. Poslanica je poudarila, da bo indijska vlada storila vse, kar bo v njenih močeh, da še spor mirno reši.

Glasnik angleškega zunanjega ministrstva je danes dejal da je Anglija z velikim obžalovanjem sprejela vest o vdoru kitajskih čet v Tibet, posebno zato, ko so se vršila pogajanja med obema strankama.

Glasnik je dalje izjavil, da Anglija, ki priznava LR Kitajsko, ni še storila nobenega diplomatskega koraka glede tega spora, niti ne namerava načeti tega vprašanja pri Združenih narodih. Glasnik ni vedel odgovoriti, ali bo Anglija protestirala. Dodal je, da po poročilih, ki so prišla na angleško zunanje ministrstvo nimajo še kitajske čete dosegle ozemlje, ki ga Tibet zahteva zase.

Dalaj Lama, 15-letni duhovni poglavar treh milijonov Tibetancev je zaprosil indijske oblasti za zatočišče in sicer zaradi te za svojo vlado Pravijo, da misli Dalaj Lama zapustiti Laso z letalom sedaj, ko so kitajske čete prekoračile vrhove 150 milj pred Laso.

Stavka v Urugvaju

MONTEVIDEO, 31. — Danes so v tvornicah tekstilne industrije Urugvaja izbruhnile stavke, pri čemer je delavstvo zasedlo tovarne. Delavci zahtevajo povišanje plače za 30 urugvajskih stotink na uro. Razen tega je v eni tvornici začela stavka zaradi odpustitve 25 delavcev. Začela so se pogajanja ob posredovanju urada za delo.

Letalska nesreča v Londonu

LONDON, 31. — Na londonskem letališču je zaradi megle strmoglavilo potniško letalo «Viking» letalske družbe Bea. Sekcija je javila, da je v letalu, ki je vozilo na progi Paris - London bilo 27 potnikov in 4 člani posadke. Ko je letalo strmoglavilo je zgorelo. Do sedaj naj bi bili samo dve oseb ostali pri življenju. Izpod ruševin letala so potegnili 22 mrtvih. Gasilci letališča so takoj prišli na kraj nesreče. Zaradi hude vročine, ki jo je razvijal ogenj, se niso mogli približati letalu. Tako so morali nemo prisostvovati ognju. Le dve osebi, ki sta se rešili sta baje skočili z letala.

HELSINKI 31. — Svedska je danes poslala Finski noto glede Alandskih otokov.

Indokina

SAJGON, 31. — Francoski glasnik, je dejal, da v zadnjih 24 urah ni bilo nobenih večjih bojev na področju Laokaja. Francosko letalstvo pa bombardira Vietminhove sile pred Laokajem ter ščiti prevozna letala, ki oskrbujejo branilce.

Pekinški radio je danes zjutraj objavil poročilo glavnega štaba Vietminhove vojske, ki pravi: «Cete ljudske vojske so zavzele mesto Cinlah ter prisilile francoske čete, da so se umaknile južnozahodno od tega mesta. Obenem pravi poročilo, da bo Laokaj padel v najkrajšem času. Hudi boji se vršijo tudi v bližini Hanoja, pravi poročilo. Veliko dejavnost pa razvijajo partizani v južnem Vietnamu, kjer sta bili uničeni dve francoski oskrbovalni bazi.

V zvezi s povratkom generala Juina v Pariz je predsedstvo francoske vlade izdalo kratko poročilo, v katerem zanika vse vesti, ki jih je objavil francoski tisk, predvsem neki pariški večernik o vsebini Juinovega poročila vladi, o položaju v Indokini in o vzrokih francoskega poraza.

FLRJ proti vključitvi Francove Španije v posebne organe Organizacije združenih narodov

in proti preklicu priporočila članicam Organizacije združenih narodov naj odpokličejo svoje zastopnike v Madridu - Soglasno sprejeta resolucija glede zaostalih dežel - Višinski ponovno poudaril, da ne bo priznal Trygve Liea

LAKE SUCCESS, 31. — Pred posebno politično komisijo so se delegati Jugoslavije, Belorusije in Češkoslovaške izjavili proti reviziji politike OZN glede Francove španske vlade. ZDA, Siam, Libanon in Ekvador pa so podprli odstranitev ukrepov proti Francu iz leta 1946. Pri tem je delegat ZDA demantiral vesti o tajni vojaški vezi s Francom ter dejal, da teži načrt sedmih držav latinske Amerike in Filipinov, načrt, o katerem se sedaj razpravlja za tem, da bi se «vzpostavili normalni diplomatični odnosi» in da bi se «špansko ljudstvo okoristilo z udeležbo svoje vlade pri delu posebnih organizmov OZN». Proti temu so se izrekle tudi Poljska, Ukrajina in Guatemala, ko ameriški predlog podpirajo še delegati Egipta, Grčije in Nizozemske. Pri tem je delegat Guatemale, Carlo Agarcia zahteval da je treba še nadalje obdržati stališče moralne sankcije proti Francu ter pri tem omenil pokojnega predsednika ZDA Roosevelta, ki je poudarjal, da Španiji ni mesta v OZN.

Pri glasovanju je bila s 37 glasovi za, 10 proti in 12 vzdržanimi sprejeta resolucija, ki ukinja priporočilo držav članic OZN, da odpokličejo svoje ambasadorje iz Madrida kakor tudi prepoved specializiranim ustanovam glede sprejema frankistične Španije vanje.

Včeraj je ekonomska in socialna komisija OZN odobrila ukrepe glede pomoči Koreji, ki so jih predlagale ZDA in Avstralija v skupni resoluciji in o katerih bo razpravljala generalna skupščina OZN. Ta resolucija predvideva glavnega zastopnika, ki bo vodil izvršitev programa pomoči po navodilih komisije OZN za Korejo in generalne skupščine.

Ko je komisija prešla na glasovanje o tej resoluciji so se delegati sovjetskega bloka odstranili, a prej vseeno glasovali proti uvodu resolucije, v katerem se omenja napad, ki ga je izvršila Severna Koreja, na katero se zvrača odgovornost za vojna opustošenja.

Gospodarska komisija OZN je soglasno sprejela resolucijo, ki zahteva zaradi zagotovitve razvoja v zaostalih pokrajinah, proučitev tozadevnih sredstev za povečanje gibanja tujih kapitalov in privatnega in javnega imetja v teh pokrajinah.

Bolgarska vlada je protestirala pri OZN proti razpravljanju pred OZN vprašanje kršitve človeških pravic in osnovnih svoboščin v kominformovskih državah.

Na pobudo vlade SZ je bila delegatom generalne skupščine OZN razdeljena prošnja za takojšnjo in brezpogojno izpustitev 2840 političnih grških deportirancev.

VARNOSTNI SVET

LAKE SUCCESS, 31. — Že tretjič se razpravlja pred Varnostnim svetom o palestinskem vprašanju, o čemer je včeraj govoril delegat Izraela. Izjavil je, da spadajo vprašanja, ki jih je postavil pred VS delegat Egipta v kompetenco komisije za premirje toda, da listina Združenih narodov daje pravico kateri koli državi postaviti pred VS vprašanja, ki so v interesu ohranitve miru. Delegat Izraela je ponovno poudaril, da so Beduine zapodili iz Izraela na podlagi zakonitega postopka v okviru premirja med Egiptom in Izraelom. Dodal je, da se obtožbe Egipta oslanjajo na osebnih mnenjih. Glede pritožb države Jordana glede ozemlja Jarmuk in Jordan, je delegat Izraela izjavil, da zemljevidi OZN potrjujejo, da to ozemlje leži v mejah Izraela. Omenil je nato grožnjo Jordanije, da bo uporabila oboroženo silo, če bi bila pokrajina izpraznjena.

General Riley šef glavnega štaba komisije za varstvo je poudaril, da okupacija Bir Quattara s strani Izraela nima potrebnih opolnomočenj ter dejal, da upa, da bo to ozemlje izpraznjeno in nato okupirano tako, kot veleva sporazum o premirju. Glede Beduinov pa je priznal, da se je pet beduinskih plemen vrinilo iz Egipta v Izrael.

GENERALNA SKUPŠČINA

Na seji generalne skupščine OZN v Flushnig Meadowsu je bil s 45 glasovi proti 5 (sovjetska skupina) in 9 vzdržanimi (arabske države in Argentina) odbit sovjetski predlog glede odlaganja diskusije o izvolitvi generalnega sekretarja OZN.

Že od samega začetka seje generalne skupščine se je sovjetski delegat Malik upral razpravljanju o tem vprašanju ter poudaril, da glavna skupščina nima pravice razpravljati glede volitve glavnega tajnika brez priporočila Varnostnega sveta. Predložil je načrt resolucije, ki naj predstavlja «edino zakonito proceduro» ter zahteval naj skupščina pošlje Varnostnemu svetu vso zadevo v obravnavo. Ta predlog je bil odbit in razprava se je nadaljevala na podlagi resolucije 14 držav, ki zahtevajo naj bi bil mandat Trygve Lieu podaljšan za tri leta.

Govoril je nato poljski delegat, pri čemer je podprl Malika, nakar je ameriški delegat Austin izjavil, da predhodna posvetovanja glede vprašanj glavnega tajnika zaradi sovjetske delegacije niso dala nobenega rezultata. Sovjetski veto proti Trygve Lieu, je dejal, je kazen za Lieevo zvestobo resolucijam Varnostnega sveta glede Koreje. Austin je dejal dalje, da so bili ostali kandidati, predloženi za mesto glavnega tajnika po vetu proti Lieu, zavrnjeni, ne zaradi njihove vrednosti temveč zato, ker gre za načelo, ne pa za osebnosti. Ameriški delegat je končno predlagal podaljšanje mandata Lieu za tri leta, in dejal, da bo to «nov izraz enotnosti 53 držav, ki se skupaj borijo proti oboroženemu napadu».

Nato so govorili delegati Grčije, Nove Zelandije, Ekvadorja in Urugvaja, ki so podprli podaljšanje mandata Trygve Lieu. Višinski je nato napadel ameriško izbiro Trygve Liea za glavnega tajnika ter ponovil, da je izvolitev glavnega tajnika brez priporočila Varnostnega sveta ilegalna. Dejal je: «Kdo se more izmed večine držav, članic OZN upreti kandidaturi generala Romula in Mehikanca Padilla Nerva, kakor tudi Bengala Raua ali pa delegata Libanona?». Končno je Višinski poudaril, da sovjetska delegacija ne bo smatrala Trygve Liea za glavnega tajnika in da ne bo z njim razpravljala.

Maršal Tito sprejel G. Allena

BEOGRAD, 31. — Maršal Tito je danes dopoldne sprejel izrednega in opolnomočenega veleposlanika ZDA v Jugoslaviji Georga Allena. Pri sprejemu je bil navzoč pomočnik ministra za zunanje zadeve vlade FLRJ Leo Mates.

* * *

BEOGRAD, 31. (ATI) — Dr. Stane Pavlič je bil imenovan za opolnomočenega ministra in šefa jugoslovanske gospodarske delegacije pri vladi v Bonnu. Dr. Pavlič je sinoči odpotoval iz Beograda.

Boji za elektrarne v Šosenu in Pusenu

na reki Jalu ob mandžurski meji

KOREJSKA FRONTA, 31. — Vsem trem kolonam 24. divizije so zapovedali, naj tudi ponoči napredujejo proti mandžurski meji. Kolona «Stevens», oziroma 21. polk, je popoldne zasedel kraj Somšon, ki leži 33 milj od izliva reke Jalu. Nato pa je napredoval še za 8 km naprej, tako da je oddaljen od Sinuiju ob mandžurski meji le še 25 milj. Drugi oddelki te divizije so zasedli Kuson, ki je od Sonšona oddaljen 20 milj. Predvidevajo, da bo ta polk dosegel reko Jalu najkasneje v 48 urah, če ne bo naletel na odpor.

Patrole južnokorejske divizije Kapitol pa so vdrle v mesto Kilšu, ki leži 170 km južno od sovjetske meje ob vzhodni obali. Pri svojem napredovanju niso južnokorejske čete naletele na noben odpor. Oddelki 6. južne divizije, ki so v soboto prišli do mandžurske meje severno od Sosaena, se sedaj umikajo proti jugu in skušajo doseči glavnino divizije. 1. južna divizija se je morala sicer umakniti zaradi napadov severnih, vendar pa je v jutranjih urah začela spet potiskati sovražnike nazaj. Severni napadajo južne, ki napredujejo v smeri elektrarn v Sosenu in Pusenu na reki Jalu na osrednje-severnem področju Koreje.

Glasnik generala Mac Arthurja je danes sporočil, da so Severnokorejci, ki sedaj izvajajo protinapade nedavno dobili nove dobro izvežbane čete, v katerih še ne vedo, ali so to čete LR Kitajske, ali pa oddelki, katerih do sedaj severni še niso uporabili v vojni. Glasnik je dodal, da poročila, ki izdajajo nekateri poveljniki s fronte o prisotnosti nekaterih kitajskih oddelkov, potrebujejo še podrobnosti, da bi bile lahko potrjene. Glasnik pa je omenil sledeča dejstva: 1) Pojav tankov in novega težkega orožja potrjujejo, da Severnokorejci dobivajo pomoč z one strani mandžurske meje. 2) V boj so stopile nove čete. 3) Ti sveži oddelki so dobro izvežbani in izkušeni. Prav gotovo je, da niso v nobeni zvezi s splošno mobilizacijo mož in žena, katero je napovedal severnokorejski radio.

PODROBNOSTI O ZASLIŠEVANJU SLOV. STARŠEV V TARČENTU

Sodno zasliševanje slovenskih staršev je nov način teroriziranja našega ljudstva

Podpisana izjava zaslišanih je dokaz diskriminacijskega postopanja italijanskih oblasti proti beneškim Slovencem

GORICA, 31. — Vedno bolj naglo prodiranje zavesti o narodni pripadnosti beneškega ljudstva se je pokazalo v zadnjih mesecih v najbolj otipljivih primerih. Beneški Slovenci so se odločili, da bodo svoje otroke, ki imajo sicer italijanske osnovne šole, ker slovenskih niso mogli obiskovati iz enostavnega razloga, ker jih italijanske šovinistične oblasti nočejo odpreti, vpisali v slovenske srednje šole. V tem pogledu jim je priskočil na pomoč slovenski dijaški dom v Gorici, ki je rade volje odstopil prostor dijakom iz Benečije.

V letošnjem šolskem letu so našli v slovenskem goriškem dijaškem domu vso oskrbo dijaki iz Tera, Podbrda, Brda, Sedlišč, Njivice in Zavrha.

Ko so se ti dijaki napotili v slovensko šolo v Gorico, noben izmed staršev niti komur koli izmed poštenih ljudi ni mislil, da bi mogel ta korak dvigniti toliko prahu kakor ga je dvignil. Kot smo že včeraj poročali, so se za vprašanje zavzele celo okrajne sodne oblasti v Tarčentu, in to ne z namenom, da bi otrokom pomagale ampak, — kot je v stari navadi, — zgolj z upanjem, da se bodo starši prestrašili lastnega koraka in odstopili s pravilne poti, po kateri tako ponosno stopajo.

Kot smo že v včerajšnji številki pisali, se je pritisk nad beneškim ljudstvom potrojil. Zlasti so se v teh dneh oblasti spravile nad starše otrok, ki obiskujejo slovenske srednje šole v Gorici in ki domujejo v slovenskem dijaškem domu. Odpravili smo se na kraj sam in se tam prepričali, kako je potekalo zasliševanje na okrajnem sodišču (preturi) in kakšnih vseh mahinacij se celo sodne oblasti poslužujejo, da bi slovenske starše pripravile do tega, da bi svoje otroke zbrisali iz slovenskih šol. Smo mnenja, da je treba tudi te nove momente opisati, da bo našemu ljudstvu in pa vsej resnično demokratični javnosti dovolj jasno, kakšne so italijanske oblasti, ki delajo po navodilih šovinističnih nadrejenih komandantov.

Prejšnji teden je brigadir orožniške postaje iz Brda (Terska dolina) pozval starše petih otrok, ki študirajo v goriških srednjih šolah, naj se zglasijo v soboto 28. oktobra na okrajnem sodišču (preturi) v Tarčentu. Na okrajno sodišče je poklical starše sledečih otrok: Černa Viljema, Lendara Bruna, Sinika Benita, Sinika Adalgize in Lendara Heresteja. Starši petih otrok so se na sodišču zglasili na ustno povabilo, medtem ko je eden zahteval pismeni poziv. Orožniški brigadir mu ga je dal. V prevodu se glasi tako: «V soboto 28. oktobra ob 11. uri se zglasite na okrajnem sodišču v Tarčentu».

(Nadaljevanje na 3. strani)

Koliko stane okupacija Zap. Nemčije

BONN, 31. — Po mnenju nemških vladnih krogov bodo morale zavezniške okupacijske sile v Nemčiji znižati življenjsko raven, če bodo hotele postati «zaščitne sile». Stroški okupacije — kot jih objavlja statistična služba — pričajo, da se šteje na 2 vojaka ali zavezniška funkcionarja 9 nemških uradnikov, katerih vzdrževanje spada v stroške okupacije. Skupno število Nemcev, ki so v službi okupacijskih čet, predstavlja 22 bivših divizij nemške vojske v vojnem stanju; skupni stroški okupacije se cenijo na 4,6 milijard nemških mark, kar predstavlja 7% celokupnega nacionalnega nemškega dohodka.

Objavljanje teh številk služi nemškim političnim krogom za kampanjo proti povišanju okupacijskih stroškov zaradi obvezę zaveznikov, da bodo zagotovili obrambo Zapadne Nemčije in zaradi tega povečali okupacijske čete.

Počastitev spomina nacifašističnih žrtev

Združenje bivših političnih preganjancev organizira za

DANES ob 9. uri na dvorišču rižarne

počastitev spomina nacifašističnih žrtev.

Govorila bosta tov. Dušan Hreščak v slovenščini in tov. Alma Reschitz v italijanščini.

Pevski zbor bo zapel nekaj žalostink. Sledilo bo polaganje vencev.

Na komemoracijo opozarjamo vse tržaške antifašiste in demokrate, ki naj smatrajo za globoko dolžnost, da na letošnji dan vseh mrtvih dostojno komemoriramo vse naše tovariše, ki so dali življenje za zmago nad nacifašizmom.

Komemoracije v okolici

OPENSKI OKRAJ

Delegacije množičnih organizacij openskega okraja položijo vence pred spomeniki žrtev fašizma, domačih padlih partizanov in grobove borcev Jugoslovanske armade, padlih za osvoboditev Trsta, danes 1. novembra ob 9. uri na sledečih mestih:

BAZOVICA — pred spomenikom tov. Bidovca in tovarišev, na grob padlih borcev v NOB.

PADRIČE — pred spominsko ploščo padlim v NOB in na grob padlih v Bazovici.

GROPADA — k spomeniku padlim v NOB.

TREBČE — pred spomenikom ter na grobove padlih.

OPCINE — pred spomenikom Pinka Tomažiča in tovarišev, pred spomenikom 61 talcev, na grob 29 padlih ruskih partizanov-borcev III. bataljona Bazoviške brigade, kraj usmrtitve 5 kurirk, na kraj obešenja matere 3 partizanov, na grobove padlih v NOB.

PROSEK — k spomeniku talcev na proseški postaji, k grobovom padlih v NOB.

KONTOVEL — na grob padlih v NOB.

VELIKI REPEN — pred spomenikom padlih v NOB.

COL — na grobovih padlih.

Svečana počastitev padlih v NOB bo na vaških pokopališčih po popoldanskih obredih. Pevski zbori zapojejo žalostinke.

Počastitev padlih v NOB v GROPADI bo v nedeljo 5. novembra ob 14. uri.

Na KATINARI bo počastitev padlih danes ob 15.30. Sodeluje pevski zbor.

DOLINSKI OKRAJ

Danes ob 15. uri popoldne bodo Dolinčani položili vence na spomenik vaščanov padlih v narodnoosvobodilni borbi. Domači pevci bodo zapeli pri spomeniku žalostinke.

Prav tako se bodo danes vaščani Boljunca, včlanjeni v množične organizacije demokratičnega gibanja, oddolžili za svobodo s polaganjem vencev ob 15. uri s sodelovanjem pevskega zbora.

NABREŽINSKI OKRAJ

Komemoracije padlih tovarišev iz nabrežinskega okraja bodo danes po vseh vaseh, kjer stoje spomeniki padlih in sicer:

v NABREŽINI bo polaganje vencev ob 14. uri;

v SV. KRIŽU bodo aktivisti Osvobodilne fronte in ostalih organizacij v spremstvu svojcev položili venec na spomenik na pokopališču. Govoril bo tov. STOKA FRANC;

v SEMPOLAJU bo s sodelovanjem domačega pevskega zbora polaganje vencev ob 15. uri.

v SALEŽU bo komemoracija padlih ob 14. uri s sodelovanjem pevskega zbora;

v ZGONIKU bo polaganje vencev s sodelovanjem pevskega zbora iz Saleža ob 15. uri.

Po vseh vaseh so za to priliko svojci in množične organizacije poskrbeli za okrasitev grobov padlih; posebna skrb je posvečena grobovom padlih, kateri nimajo svojcev.

BARKOVLJE

Zveza partizanov iz Barkovelj skupaj z Osvobodilno fronto in ostalimi demokratičnimi organizacijami prireja danes ob 15. uri počastitev padlih za svobodo s polaganjem vencev. Pevski zbor, ki nosi ime «Milan Matjašič», bo ob tej priliki zapel partizanske žalostinke.

PRESTOLNI GOVOR OB OTVORITVI PARLAMENTA V LONDONU

DELNO PODRŽAVLJENJE SLADKORNE INDUSTRIJE

nadzorstvo nad produkcijo, proizvodnjo, potrošnjo in cenami

Churchill ostro kritizira laburistično notranjo politiko - Pred zmanjšanjem ERP kreditov Angliji

LONDON, 31. — Danes zjutraj je bila slovesna otvoritev novega parlamentarnega zasedanja. Pred obema zbornicama je imel kralj Jurij VI. prestolni govor, katerega je sestavila vlada. Kralj je poudaril, da bo treba novih naporov in novih žrtev, ker bo treba povečati produkcijo. Omenil je tudi korejske dogodke in je dejal, da pomeni poseg oboroženih sil pod zastavo OZN zgodovinski dogodek, ki je odločilnega pomena. «Moja vlada», je nadaljeval kralj, «bo še naprej bila v tesnih stikih z vladami Commonwealtha, da se ohrani mir in svoboda, ter bo še naprej sodelovala z državami atlantskega in bruseljskega pakta, da se utrdi severnoatlantska organizacija, izboljša obramba tega področja in zagotovi varnost proti vsakemu napadu».

Glede notranje politike, je kralj zagotovil, da bo kljub resnim žrtvam, ki jih zahteva oboroževanje, vlada še naprej v prvi vrsti skrbela za stanovanja ter da bo ohranila osnovna načela svoje socialne politike. Nato je najavil nov zakonski ukrep, in sicer kontrolo nad produkcijo, razdelitvijo, porabo in cenami. Napovedal je tudi podržavljenje one sladkorne industrije, ki izdeluje sladkor iz pese in da bo državni zaklad prevzel delnice «British Sugar Corporation», katere imajo sedaj zasebni lastniki.

Popoldne je bila v spodnji zbornici razprava o prestolnem govoru. Vodja opozicije Churchill je med drugim dejal, da se konservativci strinjajo z vlado glede zunanje politike in to še tembolj, ker laburistična vlada zasleduje politiko, katero je on sam začrtal v Fultonu in Zuerichu. Med vlado in opozicijo vlada tudi popolni sporazum glede angleškega oboroževanja. «Z veseljem ugotavljamo», je dejal Churchill, «da vlada že od nekaj časa sem misli na ustanovitev evropske ali atlantske vojske, v kateri bodo tudi nemške divizije».

Govoreč o vladnem nadzorstvu nad gospodarstvom je Churchill dejal, da bi vlada na ta način dobila oblast, ki bi presegala katero koli mejo normalnega in pametnega parlamentarnega sistema. Churchill je dejal, da je ta del govora o vladnem nadzorstvu nad gospodarstvom, sestavljen iz nekaj vrst nesramne in hreščeče demagogije. Dodal je, da je kaj malo verjetno, da bi sedanji parlament bil tako sposoben, da bi izvedel te vladne načrte.

Predsednik vlade Attlee je dejal glede Koreje, da je odsotnost sovjetskega delegata v Varnostnem svetu pripomogla, da je prišlo do takojšnjega posega Združenih narodov. Attlee je dejal: «Vsi upamo, da bo korejski primer dal misliti vsakemu napadalcu, ki bi pripravljal podobno dejanje». Attlee je nato omenil važnost resolucij, ki jih je odobrila politična komisija OZN, «da bi bili kos napadu v primeru, če bi Varnostni svet paraliziral veto ene izmed držav članic». Glede Plevenovega načrta o skupni evropski vojski je predsednik vlade dejal, da sedaj te predloge proučujejo v Washingtonu in prav tako v Londonu. Mnenje angleške vlade je, je nadaljeval Attlee, da bi se Nemčiji dovolilo, da da svoj delež pri obrambi Zahodne Evrope. Kar se tiče angleške oborožitve je dejal, da bo ta imela velike posledice na gospodarskem področju.

O notranjem gospodarskem položaju je Attlee med drugim potrdil, da bodo otežkočene dobave surovin, ker se je povečala njihova potrošnja v svetu. Attlee je opravičil uvedbo zakona, ki dovoljuje vladi nadzorstvo nad produkcijo, razdelitvijo, porabo in cenami potrebščin, češ da je to ukrep, katerega bi morala sprejeti vsaka vlada, kajti tako bi bila zagotovljena popolna zaposlitev delovne sile, obenem pa preprečena nevarnost inflacije.

Končno je Attlee napovedal, da se bodo v kratkem začela pogajanja med Anglijo in ZDA glede revizije pomoči, ki jo ZDA nudijo Angliji v okviru Marshallovega načrta. Kar se tiče razpisa prihodnjih volitev je Attlee dejal, da sedaj ne more povedati, kdaj bodo.

V Londonu se s trdovratnostjo širijo vesti, da se bo v zadnjih dveh letih Marshallovega načrta zmanjšala ameriška pomoč Angliji. To vest naj bi v London prinesel lord zakladnik Gaitskell, ki se je mudil v Washingtonu.

Baje so ameriški funkcionarji za Marshallov načrt celo omenili možnost, da bi popolnoma ukinili pomoč ERP Angliji, češ da se je po devalvaciji funta šterlinga angleško gospodarstvo normaliziralo.

Baje bo Anglija na pogajanjih vztrajala, naj bi Amerika še poslijala svojo pomoč. Od začetka Marshallovega načrta pa do danes je Anglija dobila 3,750.000.000 dolarjev, ki jih je uporabila za nakup blaga v ZDA in na področju dolarja. Trdi se, da so sedaj Anglija, Commonwealth ter druge države s področja funta odpravile pomanjkanje dolarjev.

Togliatti operiran

RIM, 31. — Glavni tajnik KPI Palmiro Togliatti je bil operiran danes na kliniki verjetno zaradi posledic zadnjega avtomobilskega incidenta v «Salus». Operacijo sta izvršila prof. Frugoni in Valdoni.

Shawovo zdravstveno stanje slabše

LONDON, 31. — Zadnje vesti pravijo, da se je stanje znanega dramatika in pisatelja Bernarda Shawa zelo poslabšalo. Znano je, da so Shawa s klinike prepeljali na dom pred enim mesecem.

ZAKLJUČENA JE KONFERENCA ATLANTSKIH OBRAMBNIH MINISTROV

Vprašanja nemške oborožitve niso mogli rešiti

temveč bosta o njem razpravljala poseben vojaški odbor in stalni odbor Atlantskega pakta

WASHINGTON, 31. — Konferenca obrambnih ministrov držav atlantskega pakta, ki se je začela preteklo soboto pod predsedstvom obrambnega ministra ZDA generala Georgea Marshalla, je včeraj prišla na mrtvo točko zaradi nasprotstev v stališčih ZDA in Francije glede vprašanja nemške ponovne oborožitve. Zaradi tega je bila za danes sklicana nova konferenca pri zaprtih vratih. Včeraj je obrambni odbor organizacije atlantskega pakta že dopoldne zaključil delo ter ni izdal nikakršnega poročila ter se je sestal ponovno danes popoldne.

Včeraj je obrambne ministre Atlantskega pakta in njihove vojaške svetovalce sprejel predsednik Truman v Beli hiši. Pogovor je bil kratek.

Danes pa je konferenca po sedmih urah razpravljanja, pri katerem je sodelovalo vseh 12 ministrov atlantske obrambe sklenilo, naj se vprašanje nemške ponovne oborožitve predloži v razpravljanje posebni vojaški komisiji, ki bo v to svrho ustanovljena. Komisija bo imela nalogo predložiti obrambnemu odboru svoje poročilo v čim krajšem času.

Naloga komisije pa bo vsekakor zelo težka, kajti francoska vlada je vezana na glasovanje v skupščini, medtem ko so ZDA čvrsto odločene ustanoviti določeno število nemških divizij. Poročajo, da je bila diskusija zelo živahna. General Marshall je baje govoril zelo na dolgo in pravijo, da je imel njegov govor deloma tudi «diplomatski ton».

Iz ameriških krogov poročajo, da se je končno francoski obrambni minister Jules Moch znašel osamljen pri nasprotovanju nemški oborožitvi, tako kot jo predvidevajo ZDA in da za izhod iz zadrege je bila na britanski predlog ustanovljena omenjena vojaška komisija.

Po popoldanski seji konference se je izvedelo, da so se ministri dogovorili, da bo vojaška komisija sestavljena iz 12 načelnikov glavnih štabov. Na ta način je atlantski obrambni odbor zaključil svoje delo.

Obrambni odbor je izdal poročilo o svojem današnjem zasedanju, v katerem pravi, da so:

a) odobrili sklepe odbora za oborožitev po konferenci obrambnega odbora 1. aprila t.l.;

b) ugotovili so, da so se sporazumeli glede priporočil vojaškega odbora o silah, katere bo morala vsaka država dobaviti;

c) določili so načela za zagotovitev učinkovitega sistema vojaškega pouka in mobilizacije.

Po objavi tega uradnega poročila je imel general Marshall tiskovno konferenco o potrebi, da se v letu 1951 vzpostavi «atlantska sila». Dejal je, da upa, da bodo glavni problemi, ki to preprečujejo rešeni pred naslednjim sestankom obrambnega odbora, ki bo najbrž čez nekaj tednov Vojaškemu odboru bo predsedoval ameriški general Bradley.

Nemškega uradnega stališča do Plevenovega načrta še ni

BONN, 31. — Kancler Adenauer je danes poročal vladi o razgovorih, ki jih je včeraj imel s francoskim visokim komisarjem Poncetom glede francoskega načrta o ustanovitvi skupne evropske vojske z nemškimi oddelki. Po sestanku vlade je glasnik vlade izjavil, da so se ministri potem, ko so se seznanili z informacijami in pojasnili francoskega komisarja, odrekli načelni razpravi o francoskem načrtu in niso še ničesar sklenili glede tega, kakšno naj bo nemško uradno stališče do tega načrta.

Demokrščanska stranka Zahodne Nemčije je odklonila mnenje nekaterih političnih prvakov, med temi Schumacherja, bivšega notranjega ministra Heinemanna in pastorja Niemoellerja, češ da bi bilo treba razpisati najprej nove volitve, nato pa odločati o sodelovanju Zahodne Nemčije pri skupni evropski vojski. Tiskovni urad demokrščanske stranke je danes izjavil, da sedaj ni ugoden trenutek za razpis novih volitev.

V vladnih krogih pravijo, da nemška zvezna vlada smatra Plevenov načrt za važen doprinos pri reševanju vprašanj, ki so nastala v zvezi z obrambo Evrope. Dodajajo, da je zvezna vlada iz nekaterih pojasnil, ki jih je dal francoski komisar z zadoščenjem zvedela, da je bilo priznano načelo o popolni enakopravnosti zvezne republike v okviru evropske obrambe. V teh krogih opozarjajo, da Nemci ne bodo napadali Plevenovega načrta.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Prvi letošnji sestanek Prosvetnega društva „Simon Jenko"

V petek 27. oktobra je imelo Prosvetno društvo «SIMON JENKO» svoj prvi društveni sestanek v letošnji sezoni. Sestanek je otvoril predsednik prof. Kosovel, ki je orisal dosedanje društveno delovanje in podal načrt, ki ga je izdelal odbor za bodoče delovanje na kulturnem polju. Navzoči člani so tako lahko povzeli, da bo društvena knjižnica, ki je precej bogata na knjigah najrazličnejše vsebine in ki jo je preuredil tov. Bandel, poslovala redno vsak petek od 19. do 21. ure, vsak drugi petek pa bo društvo priredilo v svojih prostorih v Ulici R. Manna kulturne večere, z raznimi točkami, kakor n. pr. recitacije, petje, itd.

Ustanovil se bo recitacijski tečaj pod vodstvom strokovnjaka; tečaj se bo lahko kasneje razširil v dramski odsek, tako da ne bo treba društvu posegati pri sestavljanju programov po tujih močeh. Predvideva se, da bo društvo že 10. ali vsaj 17. novembra priredilo kulturni večer; sicer pa bo naš list natančen datum še sporočil. V soboto 11. novembra bo pa, kakor vsako leto, običajno «Martinovanje», na katero so vabljeni vsi člani in prijatelji društva.

Navzoči člani so posegli v živahno debato, nakar je bil sestanek zaključen.

Po sestanku je tov. knjižničar izposodil navzočim prve knjige. Prisotni so se potem še dalje časa zadržali v društvenih prostorih v medsebojnem prijateljskem pomenku in se nato razšli strdnim sklepom, da bodo zastavili vse sile za čim živahnejše sodelovanje pri svojem prosvetnem društvu.

Z VČERAJŠNJE OBČINSKE SEJE

Tramvajske čakalnice bodo zgradili na križiščih po mestu in periferiji

Občinski svetniki prihajajo najprej na seje tako pozno, da se pričnejo le z veliko zamudo, potem pa tratijo čas z nepomembnimi vprašanji

Občinska seja bi se morala včeraj že davno začeti, ko je občinski tajnik po klicanju odbornikov ugotovil, da jih še osem manjka, da bi dosegli legalno število. Seja se torej ni mogla začeti in tisti, ki so prišli pravočasno, so morali čakati, kdaj se jih bo še nakapljalo zadostno število. Odlikovali so se s svojo odsotnostjo predvsem demokristjani, misini in Italijanski blok, pa tudi več svetovalcev, ki so v občinskem svetu poedini predstavniki, ni bilo.

Po prečitanju zapisnika sta navedla nekatere popravke odbornik Geppi in svetovalka Monti (DC). Na nekatera vprašanja bi moral odgovoriti obč. odbornik Bonetti, pa je župan povedal, da je šel v Svico v zvezi z dokumentacijo glede vprašanja mestnega podjetja za čiščenje. (Upamo, da bo s potovanjem zadovoljen...). Župan Bartoli je dobil od finance odgovor glede taks za prireditve v zvezi z vprašanjem, ki ga je svoj čas stavil kominformist Košuta. Baje se da s posebno prošnjo doseči znižanje takse. Sicer je bil fiskus vedno precej grabeljiv, je dejal župan, in potem je še dostavil: «Saj svetovalec Ferlan se gotovo spominja...» in pri tem je aludiral na tiste čase, ko sta še bolj zavezniško delovala v istih društvih.

Župan je nadalje najavil v naslednjih dneh odgovor ZVU glede stanovanjskega vprašanja, govoril je bežno o zimski pomoči in o javnih ogrevalnicah, odbornik Dulci pa o nabavi in ceni drv in premoga za reveže. Kominformist Zbogar-Brocchi je nato na dolgo odgovarjal obema in kritiziral tudi ZVU, ker ne stori ničesar za upokojence.

Več občinskih svetnikov je nato navajalo razne lokalne potrebe, ki pogosto res ne spadajo na razpravo v občinskem svetu, temveč bi se dale urediti po občinskem tajništvu oziroma z direktno intervencijo pri odgovornem občinskem odborniku. Tako gospodje občinski svetniki zapravljajo čas, da morajo zaradi tega čakati nerešena mnoga bolj važna vprašanja.

Po odmoru je odbornik Dulci predložil občinskemu svetu kup sklepov o najraznovrstnejših nabavkah, ki so bili po vrsti soglasno sprejeti. Med temi: nakup potrebne opreme za šolo v Kolonji, nakup papirja in pisarniških potrebščin ter raznovrstnega materiala za čiščenje, nakup pogonskih goriv, olj in maziv za občinska vozila, nakup platnenih tkanin (rjuh in brisač) za občinska javna kopališča, dalje oskrba občinskih uslužbencev z oblekami, obutvijo itd. (namreč za one, ki rabijo uniformo).

Nadaljnji sklepi zadevajo inštalacijo telefonske celice v uradu za izdajanje osebnih izkaznic in nakup smetarskih vreč, čemur se je upravičeno uprl dr. Giampiccoli. Poudaril je, da je potemtakem še za dolgo dobo odgoden načrt o modernizaciji sistema zbiranja smeti, za kar se je pričakovala že skorajšnja rešitev. Odbornik Dulci je pri tem zopet enkrat izrabil svoj odborniški položaj ter namesto z utemeljitvijo odgovoril dr. Giampiccoliju z neumestnim očitkom.

Prišel je zatem na vrsto sklep o zgraditvi primernih čakalnic v obliki kioskov ob tramvajskih postajališčih, ki pa je naletel na ugovore številnih svetovalcev. Sklep predvideva zgraditev takih čakalnic na raznih točkah, in sicer naj bi to prevzele privatne tvrdke, ki bi te prostore izkoriščale skozi 12 let in jih potem prepustile občini. Izkoriščale bi jih na ta način, da bi v kioskih uredile tudi prodajne prostore. Vendar je le ena tvrdka pripravljena zgraditi po tej zamisli vse kioske, t. j. tudi na periferiji, medtem ko se vse ostale zanimajo izključno le za čakalnice na prometnih trgih.

Svetovalci so ugovarjali, češ da te vrste zgradbice nikakor ne bodo v okras mestu, da se v 12 letih brškone ne bodo skladale z mestnim ureditvenim načrtom, da bi bilo pametneje, ako bi jih zgradila občina sama itd. Odbornik Dulci je nekje bolj nekje manj utemeljeno zavračal ugovore, poudarjajoč v glavnem, da lahko pride občina do teh čakalnic le na obrazložen način, ker trenutno sama ne razpolaga s 50 milijoni, ki bi jih zahtevala ta dela. Čeprav so se vsi kominformisti glasovanja vzdržali, pa je bil sklep vseeno sprejet.

V naslednjem sklepu odbora je bila upoštevana obnova registra in kartotečnega sistema o evidenci prebivalstva pri anagrafskem uradu. Akoravno je prišlo tudi tu do dolgoveznih objasnitev odbornikov, ki nikakor niso znali obrazložiti znatne razlike 8 milijonov v ponudbah tvrdk Olivetti in Karteks, je bil sklep skoraj soglasno sprejet.

Občinski svet se bo ponovno sestal prihodnji teden, dan pa bo javljen naknadno.

SNG je organiziralo abonma

Kdor želi postati abonent, naj se javi pri svojem prosvetnem društvu

Kljub temu da SNG ne more dobiti stalne dvorane v mestu, se je uprava odločila, da bo organizirala za člane prosvetnih društev abonentske predstave po znižanih cenah. Na ta način bo omogočeno vsem članom prosvetnih društev, da si ogledajo vse predstave v sezoni, ne da bi jim bilo treba vedno sproti skrbeti za pravočasen nakup vstopnice. *Predstava za abonma prosvetnih društev bo vsaka prva repriza.* Vsak, kdor se želi abonirati, naj to javi na sedežu svojega prosvetnega društva, kjer bo tudi dvignil vstopnico za prvo abonentsko predstavo Božičeve drame «Umik», ki bo 4. novembra v Skednju. Drama «Umik», ki je doživela ob premieri in prvi reprizi velik uspeh, je delo hrvatskega avtorja in slika razmere v hrvatskem mestecu v dobi ustaštva in nemške okupacije leta 1943.

Uvedba prvega rednega abonmaja pomeni za SNG novost, za katero pa se je že večkrat pokazala potreba. Zlasti ugodna je znižana cena abonmaja, ki bo 150.— oziroma 100.— lir za predstavo, tako da bo res dana možnost vsem, tudi najrevnejšim, da si ogledajo vse predstave. Kdor se prijavi na sedežu svojega prosvetnega društva za prvo predstavo «Umik», bo s tem postal redni abonent našega gledališča. V primeru, da ne bi dobil vstopnice na sedežu društva, naj se tam samo prijavi, da ga vpišejo v seznam abonentov za bodoče predstave, vstopnico za sobotno predstavo pa naj si nabavi pred pričetkom predstave pri blagajni kina v Skednju.

Društva, tekmujte med seboj, da boste imeli v svojih vrstah čim več abonentov, kajti tudi s tem boste dokazali svojo aktivnost in željo po kulturni izobrazbi.

Za ta abonma, ki je namenjen predvsem prosvetnim društvom v mestu in bližnji okolici, pa se lahko prijavijo tudi prosvetna društva iz okoliških krajev, kjer SNG ne more gostovati.

Gledališka predstava «Umik» za člane prosvetnih društev

SHPZ opozarja prosvetna društva iz Trsta na gledališko predstavo «UMIK», ki bo v soboto 4. novembra t. l. v Skednju. Obenem prosimo odbornike teh društev, da čimprej pripravijo spiske tistih, ki bi se nameravali abonirati za vse predstave Slovenskega narodnega gledališča v sezoni 1950-1951.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sreda 1. novembra
Vsi sveti, Ljubomir

Sonce vzide ob 6.44, zatone ob 16.53. Dolžina dneva 10.09. Luna vzide ob 21.18, zatone ob 13.00.

Jutri četrtek 2. novembra
Verne duše, Zdanila

KOLEDAR OF 1951

Koledar je edini slovenski res tržaški koledar, tržaški po tržaških vprašanjih, ki jih obravnava, tržaški po pisateljih, ki sodelujejo. Tu srečate imena naših najboljših pisateljev, Bevka, Bartola, Pahorja, Jadrana, Gervaisa, Pregarca itd.

Tržaški je po vsebini kot nam to jamčijo imena pisateljev.

Ta naš lepi almanah je strogo sodoben, ker posega v neposredno polpreteklost le kolikor je to potrebno, da nam o njej poroča in s tem kaže pota v bodočnost.

Letos se nam pokaže v novi, zelo okusni opremi. Bo pa še bolj bogato ilustriran kot doslej.

Naročajte ga pri krajevnih, okrajnih ali rajonskih poverjenikih za koledar OF, ali pa naravnost pri OF v Ul. R. Manna 29-II.

Poleg koledarja prejmete letos za isto ceno še tri obsežne knjige znanih slovenskih in slovanskih pisateljev iz Prešernove knjižnice.

Urnik trgovin in javnih uradov za praznike

Danes, za vse svete, velja običajni polprazniški urnik. Trgovine so odprte do 13. Izjemo tvorijo cvetličarne, ki so odprte do 20, in slaščičarne do 21.30. 2. novembra, na praznik vernih duš, je običajen delavnik. 3. novembra je praznik sv. Justa — trgovine so odprte do 13, razen damskih česalnih salonov, ki ostanejo odprti do 19, fotografov do 19.30 ter slaščičarn do 21.30. 4. novembra je praznik jeseni — vse trgovine so zaprte. Pekarne bodo odprte od 7 do 12, mlekarne bodo odprte od 6 do 10, cvetličarne od 8 do 13 in slaščičarne od 8 do 21.30. 5. novembra velja za trgovine običajni nedeljski urnik. Odprte bodo samo mesnice od 6 do 11.

Predsedstvo cone je določilo za javne urade in javne lokale, da je 1., 3. in 4. novembra popolni praznik; 2. november je običajen delavnik.

Brivci imajo sledeč urnik: «Danes do 13. ure, 3. novembra do 13. ure, 4. novembra morajo biti obrati zaprti, 5. novembra do 13. ure. Damski česalni saloni bodo odprti danes do 13., 3. novembra do 19., 4. in 5. novembra so saloni zaprti.

Uradi ACEGAT, to je blagajna in urad za tramvajske izkaznice, bodo odprti 1. in 3. novembra od 8.10 do 11.30.

Občinsko kopališče v Ul. A. Manzoni ima sledeč urnik: 1. novembra od 7 do 12, 2. novembra od 7.30 do 18, 3., 4. in 5. novembra od 7. do 12.

STRELSKE VAJE NA BAZOVIŠKEM IN SESLJANSKEM STRELISCU

TRST, 27. (AIS-TRUST). — Na bazoviškem strelišču bodo streljali z lahkimi strojnicami jutri 2. in 3. novembra 1950 dnevno od 7,00, do 17.00. ure, in 7. novembra 1950 od 13.00. do 17.00. ure pa s puškami. Na sesljanskem strelišču bodo streljali s protiletalskimi strojnicami danes, 2. in 3. novembra od 8.00. do 17.00. ure.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V soboto 4. t. m. ob 20. uri gostovanje v kinodvorani v Skednju z Božičevo dramo

«Umik»

Predstava za abonma. Vlogo Mire Novakove igra Zlata Rodoškova.

Prodaja vstopnic po prosvetnih društvih v petek in soboto od 9 do 12 ter eno uro pred predstavo pri blagajni kina v Skednju.

Gledališče Verdi

V soboto 4. novembra ob 21 bo koncert orkestra Tržaške filharmonije. Spored bo obsegal v prvem delu tri od razsodišča za nagrado Trstu izvrane kompozicije: «Kratko simfonijo», «Koncert» in «Serenado v c-duru».

Po izvedbi bodo razglasili imena komponistov in oceno.

V drugem delu bodo izvajali s sodelovanjem gledališkega zbora «Spev usode» Brahmsa in simfonijo iz «Sicilskih večernic» Verdija.

Prodaja vstopnic se prične danes od 9.30—13 in od 16—19.

Gledališka blagajna je začela sprejemati abonente za novo sezono. Lanski abonenti imajo rezervirane svoje sedeže do petka. Za sedaj sprejemajo nove abonente za parterne in ložne sedeže reda C.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 8100-8150, papirnati šterling 1740-1750, dolar 670-672, dolar (telegrafski) 678-679, švicarski frank 155-156, 100 frankov 174-176, avstrijski šiling 22-22,5.

KINO

Rossetti. 14.45: «Zdravnik in mladenka», Janet Leigh.
Excelsior. 15.30: «Trije mušketirji», Lana Turner.
Fenice. 16.00: «Praznik ljubezni», Jeanne Crain, Dana Andrews - barvni film.
Filodrammatico. 14.30: «Jutri bo prepozno».

Alabarda. 14.00: «Maršalova ljubica».
Armonia. 14.30: «Južno od Tahitija», M. Montez.
Garibaldi. 14.30: «Prinašalka kruha», Vivi Gioi, C. Ninchi.
Ideale. 15.30: «Adam in Eva», Macario.
Impero. 14.30: «Cas, kraj in oseba».
Italia. 14.00: «Govoreča mula Francis».
Kino ob morju. 15.00: «Tajnost Mayerlinga», Jean Marais.
Savona. 14.30: «Imejmo se radi», N. Bruno.
Viale. 14.00: «Pesmi po cestah», L. Tajoli.
Vittorio Veneto. 14.00: «Življenje, pis Pearl White-a», B. Hutton.

Adua. 14.00: «Kri na mesecu», R. Mitchum.
Azzurro. 14.00: «Otok siren», B. Grable.
Belvedere. 14.00: «Zgodba dr. Wasselja», G. Cooper.
Železničarski. 15.30: «Vsakemu svojo usodo», O. de Havilland.
Marconi. 15.30: «Pustolovščina v Braziliji», B. Hope, B. Crosby.
Massimo. 14.00: «To noč bo vstalo sonce», Jennifer Jones.
Novo cine. 14.30: «Pust v Kostariki», D. Haynes.
Odeon. 14.30: «Toto le Moko», udarci», B. Grable.
Radio. 14.00: «Poljubi, božanja in udarci», B. Grable.
Venezia. «John Doe prihaja», G. Cooper.
Vittoria. 16.00: «Zaživeti novo življenje», I. Bergman.

RADIO JUGOSL. CONE TRSTA

(Oddaja na srednjih valovih 212.4 m ali 1412 kc)

SREDA 1. 11. 1950

6.30: Jutranja glasba; 6.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 7.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda; 7.15: Jutranja glasba. 12.00: Odlomki iz oper; 12.30: Poje mešani zbor «Jože Moškrič»; 12.45: Poročila v ital. in objava sporeda; 13.00: Napoved časa - poročila v slov. in objava sporeda: 13.15: Gospodarski pregled (slov.); 14.00: Haydn: Simfonija št. 16 (Oksfordska), izvaja orkester Radia Ljubljana; 14.30: Pregled tiska v ital.; 14.45: Pregled tiska v slov.

17.30: Politične aktualnosti (it.); 17.40: Plesna glasba; 18.00: Z najširšim ljudstvom (ital.); 10.15: Male skladbe velikih mojstrov; najlahka glasba; 18.45: Poročila v hrvaščini; 19.00: Glasbena medigra; 19.15: Poročila v ital.; 19.30: Napoved časa - poročila v slov.; 19.45: Poje sindikalni kvintet; 20.00: Predklasična glasba; 20.30: Radijski obzornik (ital.); 20.45: Priljubljene melodije; 21.00: Literarna oddaja: Saint Exupery - odlomki iz Nočnega poleta (slov.); 21.30: Igrajo zabavni orkestri; 22.00: Življenje jugoslovanskih narodov (ital.); 22.15: Boccherini: Koncert za čelo in orkester v B-duru, nato lahka večerna glasba; 23.00: Zadnja poročila v ital.; 23.05: Zadnja poročila v slov.; 23.10: Objava dnevnega sporeda za naslednji dan; 23.15: Serenade; 23.30: Plesna glasba.

Proti izpodrivanju naših obrtnikov

Ukaz glede odprave obrtnih dovoljenj, o katerem smo pisali v zadnji številki našega lista, je izdala ZVU. S tem pa še ni rečeno, da nimajo v tej zadevi vmes svojih prstov tukajšnje italijanske oblasti. Znano je namreč, da je naš župan na nekem sestanku obljubil istrskim priseljencem stanovanje in zaslužek, kljub temu da je na tisoče domačinov brez enega in drugega. Pa tudi pred to obljubo je veliko število izseljencev iz Istre in Italije dobilo — in še vedno dobiva — delo in stanovanja, čeprav so tukaj v veljavi določbe, ki ne dovoljujejo sprejema na delo ljudi, ki nimajo tukaj stalnega bivanja.

Z odpravo obrtnih dovoljenj se vsem takim priseljencem na stežaj odpirajo vrata do dela in s tem do stalnega bivanja in do stanovanja v našem mestu. Priseljenec se prosto prijavi kot neodvisen obrtnik in dobi pod to pretvezo akordno delo pri tukajšnjih italijanskih podjetjih; vse drugo bodo že lepo uredili županovi prijatelji in somišljeniki, ki imajo v takih zadevah že dovolj izkušnje. Da bodo delali taki «obrtniki» našim delavcem «umazano» konkurenco in jih izpodrivali, se razume samo po sebi. Ali pa bodo prejeli priseljenci kot improvizirani «obrtniki» denar iz znanih fondov za ustanovitev novih obrtnih podjetij, ki bodo delala konkurenco našim obrtnikom, ki se morajo zaradi izgube skoraj vsega razpečevalnega ozemlja in drugih neugodnih gospodarskih pogojev itak trdo boriti za svoj obstanek.

Seveda se sedaj, ko je zadevni ukaz zbudil splošen odpor v vsem mestu, tudi mestni svet, tržaško županstvo in njegovo glasilo «Giornale di Trieste», izjavljajo proti njemu, sicer pa zelo previdno in milo. Omenjeno glasilo meni, da je imel ukaz namen, da ustvari nove delovne možnosti, da izpodbudi podjetnost in omogoči konkurenco, ki naj bi znižala cene. To bi bili zelo lepi, blagi in človekoljubni nameni, ako ne bi bilo v našem mestu iz zgoraj navedenih razlogov že preveč obrtnih podjetij in tako hude konkurence, da morajo mnogi obrtni podjetniki že danes delati na zgubo.

Sicer pa je prišla sedaj naša občina z novim predlogom, po katerem naj bi bil volk sit in koza cela. Naše županstvo predlaga namreč, naj se zakon iz l. 1942, ki zahteva strokovno sposobnost kot pogoj za podelitev obrtnega dovoljenja in omejuje število obrtnikov, odpravi le v toliko, kolikor omejuje število, pogoj strokovne sposobnosti pa naj bi ostal. Po tem predlogu bi imelo tržaško županstvo pravico izdajanja **neomejene** množine obrtnih dovoljenj strokovno sposobnim obrtnikom.

Naši obrtniki, s katerimi smo govorili o tej zadevi, menijo, da bi prišli z dežja pod kap, ako bi bil ta predlog sprejet. Predvsem je prav omejeno podeljevanje obrtnic najvažnejše vprašanje za tržaške obrtnike, ki so po skrčenem delovnem področju postali preštevilni za pretesno cono A. Drugič bi pa naši mestni gospodarji, ki bi imeli izdajanje obrtnic v svojih rokah, iskali «strokovno» sposobnost v prvi vrsti v političnih zvestobi kandidatov. Tako nekako že ravnajo pri nakazovanju občinskih stanovanj. Začelo bi se potem sistematično izpodrivanje domačinov po priseljencih iz Istre in Italije. To bi bilo prav lahko izvedljivo, ako bi spretno izkoriščali vsa razpoložljiva gospodarska, davčna in upravna sredstva.

Zato zahtevajo naši obrtniki, naj ostane zakon o pogoju in podeljevanju obrtnic v svoji polni veljavi. Neomejeno izdajanje obrtnic v rokah našega županstva bi pa bilo za obstanek naših obrtnikov še bolj nevarno nego popolna odprava obrtnih dovoljenj, ker bi vsakomur in ne le določenim izvoljencem, omogočila izvrševanje obrti.

(Iz «Gospodarstva»)

IZPRED POROTNEGA IN OKROŽNEGA SODIŠČA

Pogrevanje dogodkov iz leta 1945

Kljub zadnji amnestiji ZVU, s katero so bila vsa kazniva dejanja, izvršena v borbi proti nacifašizmu, amnestirana, tukajšnja sodišča tu pa tam še vedno v največje veselje šovinističnih tržaških krogov glodajo njim tako priljubljeno kost. Tako so se morali včeraj pred porotnim sodiščem zagovarjati Franc Marušič, Albert Gruden in Danilo Pertot (vsi trije v odsotnosti) obtoženi, da so maja meseca ubili Angela Morandinija ter nato njegovo truplo pri Gropadi vrgli v neko tamkajšnjo «fojbo».

Po policijskih izsledkih znamenitega višjega inšpektorja civilne policije Di Giorgija, so Morandinija, ki je bil nadzornik v kamnolomu Emila Segulina, nekega majskega dne leta 1945 aretirali, ga odpeljali v zapore pri Sv. Ivanu, od tu pa v Gropado, kjer naj bi obtoženci med seboj žrebali, kdo naj bi ga likvidiral. Žreb naj bi padel na obtoženega Marušiča, ki je baje nato Morandinija ubil z več strojniškimi streli, nakar so truplo s skupno močjo vrgli v neko bližnjo «fojbo».

Njihovo dejanje naj bi prišlo na dan nekaj let pozneje, ko se je Marušič baje vrnil iz Ljubljane, kamor je po letu 1945 odšel, v Trst na zdravljenje in v pijanosti omenil Amaliji Čok, da je on v družbi Pertota in Grudna ubil Angela Morandinija. Amalija Čok je te besede nato prenesla umorjenčevi hčerki Eldi, ki je ves čas zaman iskala svojega očeta, in kateri naj bi ob neki priliki svetoval tudi lastnik kamnoloma Emil Segulin, naj preneha z iskanjem očeta, ker je že mrtev. Ona je nato odšla na policijo, ki je uvedla preiskavo ter končno vse tri obtožence v njihovi odsotnosti prijavila porotnemu sodišču.

Včeraj je najprej pričala Amalija Čok, ki je povedala, kdaj in kako ji je Marušič zaupal, da je s Pertotom in Grudnom ubil Angela Morandinija. Elda Morandini je nato ponovila to, kar je povedala že Amalija Čok, višji inšpektor Di Giorgi pa je v tretjič pripovedoval vse to, kar smo že slišali iz ust prejšnjih dveh prič.

Na tej točki se je dvignil javni tožilec in zahteval od sodišča, naj zasliši kot pričo tudi Emila Segulina, zaradi česar je sodišče razpravo odgodilo do ponedeljka 6. t. m.

Po petih letih...

Na zatožni klopi okrožnega sodišča so se včeraj zagovarjali tile obtoženci: Amleto Gherardini iz Ul. dei Leo 4 v odsotnosti; trgovec Martin Scatizzi z Borznega trga 5 v odsotnosti; glasbenik Rudolf Levi iz Ul. Guistinelli 1 v odsotnosti; trgovec Vincenc Guerrini iz Ul. delle Cave 31; Bruna Costantini iz Ul. dei Porta 55 v odsotnosti; Ana Werth iz Ul. Ugo Foscolo 40; Franc Marini, iz Drevoreda Sonnino in Remigio Werth iz Ul. Ugo Foscolo št. 40 v odsotnosti. Vsem očita obtožnica, da so kupili ukradeno blago.

Dogodek, zaradi katerega so prišli pred sodišče, pa se je izvršil 13. marca 1945. leta, ko je zastopnik tvrdke «Haering» prijavil na policiji, da so isto noč neznani vlomilci vlomili v njeno skladišče v Ul. Crispi 20. V prostore skladišča so se vtihotapili tako, da so v zid skladišča, ki meji s poslopjem Ul. Timeus 3, izvrtali luknjo ter nato odnesli za okoli 600.000 lir raznega blaga, ki je bilo last tvrdke «Haering» in «Consorzia Grossisti Tessuti». Policija je po tej prijavi uvedla preiskavo in že nekaj dni po vlomu aretirala oba vlomilca v osebah Selasija Planija in Eugenija Peternellija. Oba sta svoje dejanje priznala, Planijeva žena Irena pa je policiji izdala skrivališče še neprodanega blaga, ki je bilo v stanovanju Remigia Wertha v Ul. Ugo Foscolo 40, del plena pa je bil v isti hiši v neki pritični sobici. Kljub tako hitri in uspešni akciji policije pa sta oba nepridipravа že največji del plena prodala raznim kupcem za približno 1 milijon lir. Pri poznejših policijskih zaslišanjih sta vlomilca povedala tudi imena kupcev, oseb, ki so se morale včeraj zagovarjati pred sodiščem zaradi nakupa ukradenega blaga.

27. marca pa sta oba vlomilca pobegnila iz policijskih zaporov v Ul. XXX. oktobra. Njuna ponovno pridobljena svoboda pa je trajala za Planija le nekaj čni in so ga aretirali že 30. marca istega leta. Peternelliju pa se je posrečilo, da se je še dalj časa skrival pred roko pravice, končno pa so tudi njega izsledili in aretirali. Oba je nato že pred več leti obsodilo na različne kazni tukajšnje okrožno sodišče, razprava proti kupcem pa se je iz raznih razlogov vlekla do včerajšnjega dne, ko je sodišče izreklo tole obsodbo:

Gherardinija, Guerrinija in Scatizzija je obsodilo na 3 mesece zapora ter 6000 lir globe pogojno brez vpisa v kazenski list; Marinija je oprostilo, ker dejanje ni kaznivo, Levija pa oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov; končno je tudi odločilo, da se proti zakoncema Werth in Constantinijevi kazensko ne postopa, ker je njihovo dejanje amnestirano.

V kratkem bomo pričeli objavljati naš novi roman
JAROSLAVA HAŠKA
Pustolovščine dobrega vojaka Švejka
v obnovljenem prevodu prof. dr. Frana Bradača

Od tu in tam nam pišejo

IZ NABREŽINE

Popraviti je treba krivice brezposelnim in nakazati večje vsote za dela pozimi

Pri javnih delih pozimi je treba zaposliti tudi kmečke ljudi

Pritisnil je mraz. Zima je pred nami. Vsakega skrbi, kako jo bo pretolkel, kako bo preživel sam sebe in svojo družino. Mraz je, več hrane je treba, več obleke, boljšega obuvala, drv za kurjavo itd. Lepo za tistega, ki ima dovolj denarja na razpolago in si lahko naroči kar potrebuje. Dobro za tistega, ki ima stalno delo in dober zaslužek. Toda drugi? In koliko je takih!

Kmalu bi morala začeti zimska dela tudi v naši občini. Mnogi sprašujejo, kako bo letos, če bo dovolj dela in zaslužka za vse. Mnogi so v skrbeh. Sirijo se govorice, da bo letos oblast dala manj kredita kot lani za zimska dela. To zelo razburja zlasti one, ki so že dalj časa brez dela in so polagali vse svoje nade v zimska dela, da bi kaj zaslužili.

Še bolj pa je razburila vse zadnja vest iz urada za delo pri nabrežinski občini.

Trdijo namreč, da so zbrisali iz seznama nezaposlenih kar 800 delavcev naše občine za dobo treh mesecev. In to zaradi tega, ker nekateri nezaposleni niso hoteli sprejeti dela, ki jim ga je ponudil urad za delo v kamnolomu v Sesljanu in drugje.

To je prišlo na dan, ko je pred dnevi nabrežinska občinska uprava zaprosila v Trstu dva milijona lir kot predujem za začetek zimskih del od odobrenega kredita pet milijonov lir za zimska dela. Iz Trsta pa so jim odgovorili «Saj pri vas nimate brezposelnih».

Da ni v nabrežinski občini brezposelnih, to vedo le v Trstu, kolikor pa jih je v resnici in kako živijo, občutimo zlasti v Nabrežini. Pripomniti pa je treba, da so potrebni zaslužka v zimskem času tudi naši kmetje in kmečki sinovi, ki niso nikjer vpisani kot delavci ali brezposelni, toda od svoje revne kmetije se ne morejo preživljati, posebno pa letos, ko je bila tako slaba letina zaradi hude suše.

Nujno je, da višje oblasti razumejo naše razmere, da razdelijo čim večje vsote za letošnja zimska dela, da se popravi krivica izbrisanim delavcem iz seznama brezposelnih in da se da možnost zaslužka tudi našemu revnemu kmečkemu človeku, da ne bo zima tako trda in žalostna, da ne bo otrok brez kruha.

Iz Samotorice

Dve kravi sta mu poginili

Pred dnevi se je zgodila v naši vasi huda nesreča. Naš vaščan Colja Franc je utrpel veliko škodo in si bo s težavo opomogel.

Neprevidna gospodinja je spustila krave na deteljišče in se ni takoj spomnila, da so krave kot nore za deteljo, da pa jim je sveža detelja pravi strup, ker jih napihne in lahko poginejo, če ni takoj pomoči. Ko je bilo že pozno, so se zavedli tega tudi pri Colju in hiteli po živinozdravnika. Rešili so štiri krave, dve breji kravi pa sta poginili. Izguba dveh brejih krav, to je hud udarec za našega kraškega kmeta, zlasti v sedanjih časih.

Iz Saleža

Le trta je obrodila in vino je dobro

Poljski pridelki so, že pod streho. Prišla je jesen, skoraj že zima. Saj je pred dnevi pri nas že snežilo. Sneg je kaj kmalu izginil, mraz pa je še vedno in ne kaže, da bo tako hitro ponehal. Verjetno se nam obeta huda zima, ko je začelo že tako zgodaj.

Zdaj imamo več časa za domača dela in za pogovore. Gospodar in gospodinja pregledata kaj imata pravzaprav zdaj pod streho, kakšen je bil pridelek in če se bo lahko družina preživela skozi vse leto, če bo dovolj krme za živino, če bo za davke in za domače potrebe.

Žalostno poletje smo imeli letos pri nas. Suša je pritiskala neusmiljeno že od pomladi, zato je letošnji pridelek sena zelo slab, žalostno je tudi s krompirjem, s fižolom in s koruzo. Le trta je vzdržala in obrodila obilno in dobro kapljico. To nas tolaži in nam bo nekoliko pomagalo, da ne bomo tako hudo občutili letošnje slabe letine.

Iz Mavhinj

Slabo opravljeno delo naj se popravi

Lansko leto so med zimskimi deli napravili v Mavhinjah tudi neki kanal za odtok vode za hišami štev. 18, 19 in 20.

Toda dela so bila tako slabo napravljena, da voda ne odteka, kakor bi morala, ampak teče skozi zid v omenjene hiše, ter povzroča prizadetim precejšnjo škodo.

V kratkem se bodo začela zimska dela. Zato opozarjamo nabrežinsko občinsko upravo, da v okviru letošnjih zimskih del takoj popravi omenjeni kanal, sicer bo morala poplačati prizadetim odškodnino.

Teden «Za našega dijaka»

je prav dobro uspel in je nov dokaz visoke kulturne zavesti našega ljudstva; toda ...bil je samo teden. Dijaška matica pa skrbi za revne slovenske dijake skozi vse leto. Zato naj se je vsi zavedni Slovenci spomnijo s svojimi prispevki ob raznih prilikah skozi vse leto.

Temeljni kamen za nov hotel so položili včeraj opoldne

PREDSTAVNIKI OBLASTI IN NOVINARJI MED ŽUPANOVIM GOVOROM PO POLOŽITVI TEMELJNEGA KAMNA.

Včeraj opoldne so na vogalu med Korzom Cavour in Ulico Galatti položili temeljni kamen za nov hotel, ki ga bo postavila Italijanska delniška družba za turistične hotele, Slovenosti je prisostvoval grof Marzotto, predsednik družbe, ter predstavniki tukajšnjih civilnih in vojaških oblasti. Župan Bartoli pa je imel pri tej priložnosti še govor, v katerem je napovedal, da bosta že l. 1951 Korzo Cavour in vse obrežje nudila precej drugačno, lepšo sliko.

Po tej ceremoniji je grof Marzotto sprejel v palači Lloyda novinarje in odgovoril na nekatera vprašanja. Na vprašanje, ali misli res na neke iniciative v tržaški industriji, je odgovoril, da je za sedaj pač ta hotel dovolj, vendar pa se ne more zaradi bodočnosti reči nekaj dokončnega. Potrdil je tudi, da je po pogodbi določeno, da bodo pri gradnji hotela zaposleni predvsem tukajšnji delavci in da bo uporabljen domači material.

Delo „Krvne banke"

«Krvna banka», ki sprejema kri prostovoljnih krvodajalcev, je v dneh od 23. do 29. oktobra letos napravila 21 transfuzij ter tako dobila 9 litrov in pol krvi. V istem času se je v «Krvno banko» prijavilo 30 novih krvodajalcev.

KOLEDAR OF 1951

Koledar je edini slovenski res tržaški koledar, tržaški po tržaških vprašanjih, ki jih obravnava, tržaški po pisateljih, ki sodelujejo. Tu srečate imena naših najboljših pisateljev, Bevka, Bartola, Pahorja, Jadrana, Gervaisa, Pregarca itd.

Tržaški je po vsebini kot nam to jamčijo imena pisateljev.

Ta naš lepi almanah je strogo sodoben, ker posega v neposredno polpreteklost le kolikor je to potrebno, da nam o njej poroča in s tem kaže pota v bodočnost.

Letos se nam pokaže v novi, zelo okusni opremi. Bo pa še bolj bogato ilustriran kot doslej.

Naročajte ga pri krajevnih, okrajnih ali rajonskih poverjenikih za koledar OF, ali pa naravnost pri OF v Ul. R. Manna 29-II.

Poleg koledarja prejmete letos za isto ceno še tri obsežne knjige znanih slovenskih in slovanskih pisateljev iz Prešernove knjižnice.

Občni zbor Planinskega društva

V četrtek 16. t. m. ob 20. uri bo redni občni zbor Planinskega društva v Trstu s sledečim dnevnim redom:

1. nagovor predsednika, 2. poročila odbornikov, 3. program bodočega dela, 4. volitve, 5. razno.

Vabljeni vsi člani, da se ga polnoštevilno udeleže. Pol ure kasneje je občni zbor sklepčen od vsaki udeležbi.

Planinsko društvo bo polagalo obračun o svojem delu v preteklem letu in predložilo načrt za bodoče leto. Vsi planinci naj pri tem aktivno sodelujejo.

Na progi štev. 8 vozi od danes naprej avtobus

Danes je pričel voziti namesto tramvaja na progi št. 8 avtobus, ki bo obratoval samo v zimski sezoni.

Vozil bo na sledeči progi: Campo Marzio, Ul. Economo, Obrežje N. Sauro, Obrežje 3. Novembre, Ponte Bianco, Koržo Cavour, Trg Libertà, Ul. Miramare, Ul. S. Teresa. Iz Ul. S. Teresa bo prva vožnja zjutraj ob 6, zadnja ob 23.40. S Campo Marzio bo odhajal prvi avtobus prav tako ob 6, a zadnji ob 23.30.

Proga vožnje se je v toliko spremenila, da avtobus ne bo vozil kakor tramvaj po Ul. Lazzaretto vecchio in Ul. Diaz, nego predvsem po obrežju.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 31. oktobra 1950. se je v Trstu rodilo 12 otrok, umrlo je 9 oseb in porok je bilo 5.

Poročili so se: delavec Friderik Hlača in gospodinja Marija Lenkovič, narednik ameriške vojske Giuseppe R

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Podružnica uredništva in uprave Primorskega dnevnika v Gorici - Ul. Silvio Pellico 1/II. nadst. - Telefon 11-32

Sodno zasliševanje slovenskih staršev je nov način teroriziranja našega ljudstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

V soboto 28. t. m. so se vsi starši dejansko zglasili na sedežu okrajnega sodišča, kjer jih je pričakal okrajni sodnik sam in pa brigadir orožnikov iz Brda. Okrajni sodnik jih je pričel zasliševati. O čem jih je spraševal najbolje dokazuje pismena izjava staršev, ki so bili na zaslišanju. Dobesedno objavljamo izjavo, ki so jo starši po zaslišanju osebno podpisali. Glasi se:

IZJAVA

Mi, podpisani starši izjavljamo, da je župnik iz Brda že od začetka šolskega leta 1950-51 grozil vsem družinam, ki so poslale svoje otroke v goriški Dijaški dom, da obiskujejo slovenske srednje šole v Gorici, ker jih tu nimamo.

Dne 26. oktobra so nas orožniki iz Brda poklicali na poveljstvo, kjer so ukazali, naj se dne 28. oktobra ob 11. uri dopoldne javimo pri okrajnem sodniku (pretore) v Tarčentu. Orožniki so na poveljstvo ustno povabili starše Mikotis Bernardo in Seniko Fortunata. Orožniški brigadir jima je ponovil, da je nujno, da gresta k okrajnemu sodniku v Tarčent, vendar jima ni pojasnil vzroka. Mikotis Bernarda je od brigadirja zahtevala pismeno vabilo, ki ga ji je brigadir spisal, podpisal in ga priključujemo tej izjavi.

Dne 28. oktobra smo se vsi podpisani (bilo nas je pet) zbrali na okrajnem sodišču v Tarčentu, kjer nas je sprejel okrajni sodnik. V prisotnosti brigadirja nam je ta zastavil nekaj formalnih vprašanj in je nato prešel na pregovarjanje, ki je trajalo 25 minut. Pri tem je med drugim vprašal, če vemo v kakšne šole smo poslali svoje otroke, kaj se tam učijo in kakšno znanje si v njih pridobivajo. Nadaljeval je, da slovenske šole v Gorici nimajo nič skupnega z italijanskimi in da je v njih povsem drugačen, kot mi mislimo. V slovenskih šolah — je rekel — se vaši otroci uče samo propagande, cilj katere je priključitev te zemlje k Jugoslaviji. Nadalje nas je vprašal koliko potrosimo za vzdrževanje svojih otrok v goriških šolah ter izjavil, da diplome, ki jih bodo otroci prejeli na teh šolah, ne bodo veljavne v Italiji ter prepričeval, da smo Italijani, ki hočemo, da bi naši otroci postali Slovenci. Povedal je, da nam zaenkrat ne more nič, ampak da nam naša vest dobrih Italijanov veleva, da pokličemo svoje otroke iz teh šol. Nato nas je še vsakega posebej vprašal, ali nameravamo pustiti otroke v Gorici ali jih odpoklicati domov. Pri tem je Mikotis Gema izjavila, da je njen otrok že doma in to iz zdravstvenih razlogov. Sodnik je Mikotisevo pokvalil in ostalim prigovarjal naj jo posnemajo, ker da dobro ve, da so to šole neke organizacije, katere cilj je priključitev teh krajev k Tilimenta k Jugoslaviji in tako zadostiti njenim zahtevam. Starši smo hoteli sodniku pojasniti dejansko stanje, toda ni nas pustil do besede, zato smo se vrnili domov vsi prestrašeni.

Sledijo podpisi. Original ima tajništvo DFS v Gorici.

Gornja izjava v najboljši luči prikazuje, kako je proti nasemu ljudstvu v Beneški Sloveniji in proti zdravemu mišljenju, ki vedno bolj prodira v sleherno beneško vas, mobiliziran ves državni aparat, začenši pri policijskih silah pa preko sodnih oblasti prav tja do zadnjega župana in celo duhovnika. Seveda se vsa ta umazana kampanja ravna po že preizkušenih metodah, ki si jih je prilastila italijanska šovinistična reakcija in ki jih sedaj ponovno preizkuša na plečih našega naroda.

Nikoli bi ne mislili, da bodo proti prebujenju našega naroda nastopile celo sodne oblasti. Vendar če upoštevamo, da je notranji minister in policaj Scelba v Montecitoriu rekel, da je bila vladna politika do narodnih manjšin popolnoma pravilna in da vlada ne sme dopustiti, da bi kdo onečaščal čast države, potem je ravnanje okrajnega sodišča v Tarčentu samo logična posledica diskriminacijskega postopanja tako visokega vladnega predstavnika kakršen je sam notranji minister.

Kaj je okrajni sodnik (pretore) z zaslišavanjem mislil doseči, tega ni težko uganiti. Prav gotovo in neizpodbitno je, da je skušal s takim načinom prestrašiti starše učencev, da bi svoje otroke poklicali domov. Obenem, da bi že v naprej vcepil tudi tistim staršem, ki bi v bodoče nameravali svoje otroke poslati v slovenski dijaški dom v Gorici in v slovenske srednje šole, strah pred takim korakom.

Neprisiljeno se nam vsiljuje vprašanje, kdo je gospoda okrajnega sodnika napotil k temu dejanju. Ali ga je napravil samovoljno, ali pa se je moral podrediti ukazom od zgoraj, morda ukazom iz samega Rima, in jih izvršiti, ker je pred nekaj dnevi Scelba rekel, da je vladna politika do narodnih manjšin pravilna?

Naj bo že kakor hoče. Če se je zaslišavalec staršev spravil k taki roboti ali pa če je za to dejanje prišel namig od zgoraj, v vsakem primeru so poslednji dogodki v Tarčentu nov dokaz, da je na delu proti slovenskemu ljudstvu v Benečiji šovinistična reakcija, ki ima popoln interes, da podpihuje narodnostno mržnjo proti Slovencem. Seveda se pri tem svojem delu oklepa najbolj terorističnih in ustrahovalnih metod kakor pijanec plota. Zato zaslišanja na preturi, zato ustrahovanje staršev, da ne smejo svoje otroke, ki se bodo v božičnih počitnicah vrnili domov, pustiti v stik z drugimi otroki in njihovimi starši, da bi se najbrž ne «nalezli» duha, ki je šovinistom tako malo všeč.

Prav dobro vemo, da gospodom okoli oblastnih organov ni po volji, ko vidijo, da se naše ljudstvo prebuja in popravlja največje zlo, ko je fašistični režim preprečeval učenje v lastnem jeziku. Zadovoljni pa niso iz enostavnega razloga, ker morajo na lastne oči videti in na lastna ušesa poslušati, kako se vedno bolj podira njihov propagandni, še več, teroristični aparat, ki ga je zagnala italijanska reakcija proti slovenski manjšini.

Zares, najbolj tragično in žalostno je gledati propadanje lastne dejavnosti.

Naše ljudstvo bo enotno in odločno odgovarjalo na vsak manever, pa naj pride s katere koli strani, ki bi skušal dovesti do tega da bi se odpovedali začrtani poti do človečanskih pravic.

Nov sedež odseka za bivše partizane

Odsek za bivše partizane javlja, da je svoj urad te dni premestil iz Ul. Montesanto 42 v poslopje št. 24 v isti ulici (hišica na vrtu).

Trgovine 3., 4., in 5. novembra

Zaradi državnega zborovanja pešcev je goriška kvestura dovolila, da v nočeh od 3. na 4. in od 4. na 5. november lahko obratujejo vsi javni obrati v naši pokrajini do poljubne ure. V tej zvezi je goriški prefekt dovolil, da so lahko vse trgovine redno odprte v soboto 4. novembra, tudi v nedeljo 5. novembra, in sicer samo do 13. ure. V petek 3. novembra bodo vse trgovine lahko zaprle pol ure pozneje kot običajno. Tudi brivnice bodo 4. in 5. novembra obratovale samo v dopoldanskih urah.

Avtobusi na pokopališče

Avtopodjetje Ribi sporoča, da bodo danes 1. novembra in jutri 2. novembra vozili na pokopališče avtobusi z nepriključenim urnikom. Vozili bodo s Travnika in postajali pri kavarni Garibaldi in na Tržaški cesti.

«Calandrino» zaplenjen

Goriška policija je včeraj na ukaz državnega pravdnika v Rimu zaplenila v našem mestu 17 izvodov humoristične revije «Calandrino» štev. 44.

IZGUBLJENE IZKAZNICE

Izgubo osebne izkaznice sta včeraj prijavila policiji 45-letni de Lorenci Pavel iz Ul. Favetti 3 in 63-letna Bremec Frančiška iz Ul. XX. septembra 11.

Vozni red na goriškem kolodvoru

ODHODI

Proti Trstu: 6.23, 7.25, 8.39, 10.20, 13.32, 15.52, 16.40, 19.30, 22.32, 23.30.

Proti Vidmu: 5.07 (brzovlak za Benetke), 5.45, 6.37, 8.11, 10.58, 13.48, 17.26, 18.54, 20.05, 22.50.

PRIHODI

Iz Trsta: 5.43, 6.36, 7.23, 8.37, 10.56, 13.46, 17.24, 18.49, 20.03, 22.46.

Iz Vidma: 5.01, 6.19, 7.23, 8.37, 10.16, 13.29, 15.49, 19.28, 22.31, 23.29.

Spominske počastitve po slovenskih vaseh

Cvetje in venci na slehernem grobu naših padlih

V sleherni slovenski vasi so naši ljudje te dni posvetili prosti čas čiščenju in krašenju grobov padlih borcev. Danes pa bodo počastili spomin najboljših sinov našega naroda. Žene so že spletle vence, ki jih bodo položile na spomenik padlim in pripravile cvetje, ki ga bodo nesle na vse grobove naših padlih. V Steverjanu, Podgori, Standrežu, Poljanah in Pevmi, kjer se bodo okrog spomenika padlim z Oslavja, iz Št. Mavra in Pevme zbrali ljudje iz treh vasi, se bodo vršile počastitve, katerih se bodo udeležili poleg domačinov tudi predstavniki vseh slovenskih organizacij in vaški pevski zbori, ki bodo naše borce počastili s pesmijo, ki jih je spremljala v življenju in v borbi za svobodo.

V Pevmi bo spominska svečanost ob 11. uri. V Gorici je Zveza slovenskih žena okrasila vse partizanske grobove, na katere bodo danes njene članice položile cvetje, na spomenik padlih partizanov pa venec.

Nesreča na mostu čez Vipavo

Prejšnjo noč se je na mostu čez Vipavo pripetila hujša nesreča brez človeških žrtev.

Bilo je okoli 8 zvečer, ko je šofer Attilio Bonomo iz Trsta vodil svoj avto «Fiat 1400» proti Trstu, ko mu je nenadoma pri prehodu preko mosta počila pnevmatika na zadnjem kolesu. To je povzročilo, da je izgubil oblast nad vozilom tega se zaletel v obcestni kamen. Bonomo k sreči ni odnesel ra-

Naročniki morajo sporočiti ukinitve vedno 1. ali 15. dne v mesecu, in sicer 15 dni pred rokom, od katerega dalje ne mislijo več prejemati lista.

UPRAVA

zen dobre mere strahu nobenih poškodb. Medtem pa se je avtomobil močno poškodoval. Zlasti diferencial in še nekateri deli pod avtom so bili v zelo slabem stanju. Škodo cenijo na 200.000 lir.

KINO

VERDI, 17: «Nemogoča pustolovščina», E. Flynn.
VITTORIA, 17: «Mulat», W. Spadaro.
CENTRALE, 17: «Odpotovala boš z menoj», R. Mitchum.
MODERNO, 17: «Krvava zemlja», M. Soffici.
EDEN, 17: «Zelezna krinka», J. Benett.

KAKO SE RAZVIJAJO NAŠE ZADRUGE IN NEKATERE NJIHOVE NAPAKE

Velika važnost obrtniških zadrug

Proti vsem, ki imajo škodljiv odnos do zadružne imovine, je treba postopati neizprosno

Važno vlogo v našem gospodarstvu igrajo obrtniške zadruge, saj predstavlja obrtništvo za naše gospodarstvo važno panogo kot sestavni del krajevne proizvodnje široke potrošnje. Imamo čevljarske, mizarske, pleskarske in ribiške zadruge. Te so dosegle prav dobre uspehe, kot na primer mizarska in pleskarska. Njihovi vajenci postajajo novi borci za zadružništvo med kvalificiranimi delavci. Proizvodnja v teh zadrugah se dviga iz dneva v dan.

Od blizu moramo pogledati tudi delo trgovskega odseka in njegove odnose do zadrug. Lahko rečemo, da odnosi niso bili vedno najboljši. Imamo v zadrugah nameščence, ki vestno, požrtvovalno in pravilno upravljajo zadruge, tako da delo teče točno in v redu. S takimi zadrugami je lepo delati. Vedeti moramo, da je dobra administracija temeljni kamen vsakega obrata, bodisi na zadružnem ali drugem sektorju.

Da se izognemo škodi je treba blago, ki prihaja, pravilno vskladiščiti v zdrave prostore in paziti, da se ne kvari. Tovorne avtomobile, ki dovažajo blago, je treba takoj razložiti in ne povzročati stroškov, ki gredo na račun potrošnikov. Na zadružno imovino je treba paziti kot na punčico v očesu. Žalostno je videti, kako hranijo nekatere naše zadruge prevozne avtomobile, poljsko orodje, embalažo in drugo na soncu in dežju. Koliko upravičenih opazk prihaja od strani članov na ta račun. Enkrat za vselej je treba napraviti konec takemu ravnanju z zadružnim blagom. Razkrinkati je treba take nameščence, jih pozvati na odgovornost, obremeniti jih za nastalo škodo in če treba javiti oblastem za sodni postopek proti njim. V interesu zadrug je, da se neizprosno postopa proti takim nevestnim nameščencem, ki imajo nepravilen, škodljiv odnos do zadružne imovine, ker s takim delovanjem škodujejo ugledu naših zadrug.

Zadružni nameščenec mora biti vzor delovnega človeka, točen in vesten v svojem delovanju, vljuden in postrežljiv do članov. Le tako bo privlačeval in širil zadružno misel.

Omeniti moramo tudi, da je letošnje prvo leto, ko izvajamo plansko gospodarstvo. O važnosti plana je bilo ob vsakem sestanku že veliko govorjeno. Pripomniti je treba, da se nekatere zadruge ne držijo tega in delajo nenačrtno ter s tem povzročajo zmešnjave, ki ovirajo skupno poslovanje.

Koncert 13-letnega violinista

V petek 3. novembra bo v koprskem gledališču koncert, na katerem nastopijo sami mladi umetniki. DEJAN BRAVNIČAR, sin skladatelja Matije Bravničarja, je star šele 13 let, a je že dovršil letos srednjo glasbeno šolo z odliko, in to v rekordnem času pet in pol let. Učil se je v Ljubljani pri prof. Franu Staniču in nadaljuje sedaj svoj violinski študij na Akademiji za glasbo pri prof. Karlu Ruplu. Pri klavirju bo spremljala mladega violinista DARINKA BERNETIČEVA, po rodu Istranka, ki že nekaj let nastopa z uspehom na koncertih. Posebnost tega koncerta bo tudi to, da nastopi najbolj darovit slovenski flavtist BORIS CAMPA, ki je koncertiral že v Beogradu in drugod. Sedaj je član Slovenske filharmonije in nadaljuje študij na Akademiji za glasbo. Celotni program koncerta, ki obsega med drugim enega najlepših violinskih koncertov. Mendelssohnov koncert v e-molu bomo objavili jutri.

Otroška ambulanta v Kopru

Od 2. novembra bo ordiniral v pediatrični ambulanti bolnice v Kopru vsak dan razen ob sobotah od 9. do 11. ure specialist za otroške bolezni dr. Branko Salamun.

Pregledoval bo otroke do 14. leta starosti. K njemu pošiljajte tudi otroke zavarovancev Zavoda za socialno sodelovanje.

ISTRSKI DNEVNIK

Podružnica uredništva Primorskega dnevnika v Kopru - Ul. Cesare Battisti 2 - Telefon 70

Pogozdovanje je eno važnih vprašanj našega enoletnega gospodarskega plana

Vsak kmetovalec naj izkoristi za pogozdovanje vso nerodovitno zemljo

Lepo jesensko vreme nam omogoča, da opravljamo nemoteno dela na polju. Septembrski dež je dobro namočil zemljo, sedaj lepo raste jesenska zelenjava. Dosedanja vlaga in toplota sta pospešili dozorevanje oljčnih nasadov. Kmetje hitijo, da bi čimprej posejali. Dobro bi bilo, če bi vse posejali pred jesenskim deževjem. Ko bo začelo deževati, ne bo mogoče opravljati poljskih del. Vseeno imajo kmetje vedno na pretek dela. Čeravno je blato. Mnogo morajo prekopati za oljčne nasade in vinograde ter podobno. Ob slabem vremenu delajo navadno na nerodovitnih zemljiščih, ki jih urejajo v rodovitne.

Vinogradniki pripravljajo poleg drugega kole za latnike in vinograde. Marsikje se kmetje jezijo, ker nimajo dovolj kolov. Lani so skoraj vse kole uvozili iz Jugoslavije in tudi letos jih bodo uvozili v naše okrožje. Dovolj jih bodo imeli takrat, ko si bodo nasadili sami primerna drevesa, oziroma pogozdovali z akacijo, kostanjem, borom itd. Prav bi bilo, da bi vsak kmet izkoristil do zadnjega koščka svojo nerodovitno zemljo s pogozdovanjem. Vsakdo bi moral pregledati sestav svojih nerodovitnih zemljišč in jih nato nasaditi s sadikami, ki najbolje uspevajo. Najprimerneje je za vse vrste sadik, da jih posadimo že v jeseni, ker se gotovo dobro primejo. Kapljice na koreninicah vsajene rastline začnejo kmalu delovati že v jeseni. Ko pa začne delovati gorkota pomladi, začnejo sadike že rasti. Dobro bi bilo, če bi napravili nekaj tednov pred sajenjem v jeseni luknje. V jeseni je treba vsaditi sadike najkasneje do 15. decembra. Če že utegnemo nasaditi v jeseni, moramo pa v zgodnji pomladi. Razumljivo je, če bo pomladi vlažno vreme, se bodo tudi tedaj vsajene sadike prijele. V burji in suši bodo sadike gotovo usahnile, zaradi česar je priporočljivo, da bi pogozditvi namenjene površine nasadili že v jeseni.

Kako in s kakšnimi sadikami naj posadimo prazne površine — goličave? Akacijo in bor sadimo na gosto, in sicer na en do dva kvadratna metra po eno sadiko. Kostanje in orehe je treba saditi bolj na redko, in sicer na vsake tri do pet kvadratnih metrov po eno sadiko. Opravljeno tehnično delo pri sajenju sadik je podobno delu, potrebnemu za nasaditev poljskih sadik.

Ni vseeno, kakšne sadike nasadimo. Na primer kraški svet, kakor je hrib Tinjan, okoli Ospa, v bližini Dekanov, na nekaterih delih pri Skofijah in v Ankaranu bi bilo treba posaditi z borovcem (če ni avstrijski borovec). Ta je zelo skromen za zemljo in vlago. Omenjene vasi bi morale to jesen posaditi najmanj 500.000 borovcev, in še vedno ne bi posadili vso nerodovitno površino. Vsakdo, ki želi nasaditi, bodisi zadruga ali zasebni kmet, lahko dobi sadike pir okrajnem kmetijskem odseku, kjer dodelijo brezplačno vsakemu toliko sadik, kolikor jih potrebuje. Množične organizacije teh vasi naj priskočijo na pomoč, da bodo izvedli pravočasno pogozdovalni plan.

Napačno bi bilo, če bi posadili z borovcem ilovnate površine. Na takih zemljiščih, kakor na primer pri Marezigah, Sv. Antonu, Pomjanu, Kortah, Krkavčah in ostalih vaseh razega okraja odlično uspeva akacija, kostanj in tudi oreh, ki so bolj donosni kakor borovec.

Ugoden teren za nasaditev akacije so žlebovi, prepadi in podobno. Če jih posadimo letos, bomo imeli v desetih letih že zaraščen gozd. Nato bomo vsako leto posekali starejše drevje, ali pa vsake štiri ali pet let posekali vse. Gozd akacije nam bo dajal mnogokrat več koristi kakor obdelana njiva. V teh gozdih razpada in gnije listje ter nastaja močna plast humusa, ki pospeši rast samih dreves in tudi trave, ki poprej ni rastla.

Bolj primerne površine posadimo lahko s kostanjem in orehom. Ko nam bodo zrastla ta drevesa, ko tudi njih plod velike koristi.

Lani je bilo pogozdene več površine, kajti posajenih je bilo okrog 17.000 raznih sadik. Posajene so bile večinoma spomladi in zaradi suše jih raste sedaj okoli 60 odst.

Prav bi bilo, da bi na sestankih po vaseh obravnavali važno vprašanje pogozdovanja naših golih površin. Krajevni LO in zadruge se morajo poprijeti dela in gledati na to, da bo vsak kmet izpolnil svoj plan.

Tekmujemo v vsem

Sindikalne podružnice v dvomesečnem tekmovanju

Sindikalna podružnica mestnega gradbenega podjetja v Piranu, ki ima 120 članov, napoveduje tekmovanje sindikalni podružnici piranskih ladjedelnic z naslednjimi točkami.

Člani bodo prispevali 700 prostovoljnih ur in 100 pri raznih delih podjetja. Ustanovili bodo rdeči kotiček, znižali upravičene in neopravičene izostanke za 70 odst., razglasili 3 udarnike in postavili razne komisije, ki bodo skrbele za izboljšanje dela v podjetju. Poleg tega bodo imeli 3 sindikalne sestanke s političnim, kulturnim in tehničnim predavanjem. Poskrbeli bodo, da bo njihov stenčas stalno založen s sodobnimi članki.

V tovarni Arrigoni v Izoli so se člani sindikalne podružnice obvezali, da bodo delovni plan za leto 1950 izpolnili do 10. decembra. Vseh 28 brigad, ki so bile že prej sestavljene, bodo med seboj tekmovale za večji delovni učinek. Najboljši delavci bodo razglašeni za udarnike. Ves delovni kolektiv bo tekmoval za visoko storilnost dela in bodo razglasili novatorje. Do 10. decembra bodo opravili 600 prostovoljnih ur. Postavili bodo aktiv agitatorjev, ustanovili čitalniške in študijske skupine ter otvorili rdeči kotiček. Na vseh delovnih mestih tovarne bodo namestili tekmovalne propagandne napise.

Sindikalna podružnica «Fructus» bo v tem tekmovanju opravila 1000 delovnih ur pri asfaltiranju dvorišča, pri delih za novo menzo in pripravljanju embalaže. Operativni plan bodo realizirali za 35 odst., tako da bo ob zaključku tekmovanja dosežen za 75 odst. Delovne brigade bodo med seboj tekmovale v delovni disciplini, visoki produktivnosti in znižanju neupravičenih izostankov z dela. Ob zaključku tekmovanja bodo najboljše člane nagradili. Sindikalni podružnici «Vinoplod» v Bujah napoveduje tekmovanje za boljše in hitrejše pošiljanje blaga in boljšo organizacijo dela v brigadah. Postavili bodo tudi štiričlansko komisijo, ki bo vodila tekmovanje.

Delovni kolektiv tovarne Ampelea v Izoli bo v tem tekmovanju opravil 500 prostovoljnih ur. Do zaključka tekmovanja bo izpolnil produktivni plan za soljeno ribo in ga še prekosil za 10 odst. Člani podružnice bodo zgradili slačilnice za 120 oseb, obnovili cesto v notranjosti tovarne in dokončali gradnjo stroja za žago cirkularko. Razširili bodo hlev za gojenje prašičev in popravili okna, izhode in notranjost naprave za segrevanje. Dokončali bodo dela za rdeči kotiček in postavili aktiv propagandistov čitalniških, študijskih in športno-telovadnih skupin. Ob zaključku tekmovanja bodo razglasili 15 udarnikov in nagradili 6 najboljših. Ta delovni kolektiv se obvezuje, da bo v tem tekmovanju usposobil stroje za predelavo odpadkov.

Sindikalna podružnica opekarne bivša Nardone pri Izoli bo opravila 661 prostovoljnih ur. Za nepismene tovariše bo odprla večerni tečaj, dalje rdeči kotiček in ustanovila čitalniške in študijske skupine. Brigade bodo med seboj tekmovale za višjo storilnost dela.

'RADNIK', gradsko poduzeće za opskrbu društvene ishrane i ugostiteljstvo, na Reki ište sposobnega klatarja z večletno prakso. Ponudbe na upravo podjetja.

Kako opravlja svoje delo napredni in kako malomarni kmet

Zelo razveselijo človeka zelena polja posajena z zelenjavo in v Strunjanski dolini tudi z jagodami. Mala dolina ob Izoli ima prav tako precej površine posajene z jagodami in zelenjavo. Poleg tega se vidi tudi temno zelenje zelja, ohrovta, cvetače in špinače.

V tej kot tudi v Strunjanski dolini je precej njiv, ki so slabo obdelane. Te njive so odraz malomarnosti kmetov samih. Vsakdo bo rekel: Tako spoznaš malomarnega kmeta.

Če je kmet priden, ne bo pustil, da bi mu po njivah gnila koruznica. Obral bo vse liste trstike (kanele), posušil in shranil. Po njivah, kjer je imel prej krompir, raste sedaj zelenjava, ki mu bo dala še posebne dohodke. Kjer je rasla koruza, je že pred dozoritvijo nasadil sadike ohrovta in jih okopal, da se bodo lepše razvile. Tako dela priden kmet, ki se ravna po starem pregovoru, ki pravi: «Kdor dela, ima dosti jela». Pridni kmetje lahko potem, ko so spravili koruzo dobijo v dobrih letinah 3 in tudi 4 pridelka letno.

Razumljivo je, da si tako izboljšuje svoj življenjski položaj in s tem, da odda več pridelkov skupnosti, pomaga tudi tej. Tisti kmet, ki malomarno obdeluje zemljo, bo pridelal komaj enkrat letno in še takrat malo. Posledica tega bo, da bo zahteval vse mogoče stvari, se pritoževal, da so cene previsoke, da je slabo za kmeta in podobno. Takim naj bodo za zgled tisti kmetje, ki tudi sedaj, v jeseni, oddajajo večje količine zelenjave na trg. To pa lahko delajo, ker svoja zemljišča pravilno in dobro izkoriščajo.

Tudi na gričku nad Strunjansko dolino so polja skrbno obdelana. To dokazuje, da so tamkajšnji kmetje zavedni in da razumejo naloge, ki jih imajo v zvezi z gospodarskim planom.

Strunjančani so imeli pretekla leta posejane več zelenjave in zasajenih več breskev. V razgovoru s kmeti sem izvedel, da so bili prisiljeni izkopati skoraj vse breskovo drevje, ker je bilo več ali manj napadeno od raznih bolezni. To je povzročilo pomanjkanje potrebnih škropil in ker jih za časa NOB ni nihče oskrboval. Zelo umestno bi bilo tudi nasaditi večje površine z jagodami, ki dajejo velike dohodke. V tej dolini je zemlja in lega zelo ugodna za pridelovanje jagod kot tudi za vse vrste zelenjave in sadja.

Strunjančani dobro vedo, da jim dajeta velike dohodke sadje in zelenjava, zato sadijo in sejejo s tem večje površine. V pogovoru z njimi sem izvedel, da jih skrbi, ali bodo dobili za oddano zelenjavo potrebna živila, kot koruzo in podobno. Mnogi med njimi pravijo, da bodo primorani sejati koruzo in pšenico, če ne bodo dobili več teh na razpolago v prosti prodaji ali po vezanih cenah. To pa ne bi bilo prav, ker danes stremimo za tem, da razširimo pridelovanje zelenjave in sadja.

Oskrbovanje jagodnjakov zahteva polno skrbi. Tako je potrebno, da dobijo pridelovalci teh pravočasno umetna gnojila, kot čilski soliter ali apneni dušik. Ti dve gnojili sta nujno potrebni spomladi, kadar se začnejo jagodne rastline razvijati. Takrat je nevarno, da jih napadejo majhni škodljivci, ki se hranijo z mladimi listi, katere objedajo in tako škodujejo razvoju sadik. Ob prvem pojavu tega škodljivca je treba potresti omenjena gnojila, katera pospešijo rast sadik tako, da jim škodljivci niso več nevarni. Če pravočasno ne potrosijo tega gnojila, zgubijo dve tretjini pridelka, če je vreme toplo pa še več.

Referent za kmetijstvo pri kmečki zadrugi se zanima za pravilno in pravočasno obdelavo zemlje. Tudi kmetje sami sodelujejo pri tem. Setveni plan so že davno napravili in je v vseh primerih presegel okvirni plan, ki so ga dobili od okrajnega kmetijskega odseka. Graha so jim na kmetijskem odseku planirali 17 ha, kmetje sami pa so se obvezali, da ga bodo posejali 27 ha. Z jagodami imajo posajenih 9 ha. Prihodnje leto. če ne bo nevarnost suše, bodo verjetno podvojili to površino. Tudi letos bi bili posadili 5 ha več jagod, če bi jim suša tega ne bila preprečila. Tudi zelenjave vseh vrst bodo posejali več kot predvideva plan.

To je dokaz, da se naši kmetje prizadevajo in skrbijo za to, da bi zboljšali kmetijstvo in tako dvignili produkcijo zemlje. Po drugi strani pa tudi zahtevajo kar jim gre in imajo popolnoma prav. Kdor skupnosti daje, mora od te tudi prejeti kar potrebuje. Tako tudi Strunjančani posebno letos, ko je bila velika suša zahtevajo, da bi jim dali na razpolago več živilskih potrebščin. Če jim bodo v tem ugodili, bodo tudi oni napravili vse da bo skupnost dobila še več pridelkov.

Prometna nesreča

Dne 27. t. m. okrog 17. ure se je na cesti Krašica-Buje dogodila prometna nesreča s tovornim avtomobilom znamke «Dodge» (ev. št. TS A 70409), last Avgusta Skerjanija iz Trsta. Ta tovorni avto je bil odrejen za prevoz pevskega zbora iz vasi Krašice na kulturni festival v Buje, kjer bi pevski zbor moral nastopiti. Šofer avtomobila, 32-letni Terzo Ales, doma iz Trsta, je vozil s preveliko brzino. Bil je tudi v vinjenem stanju in je tako izgubil kontrolo nad vozilom. Na približno 1 km oddaljenem ovinku iz vasi Krašice v smeri Buje je zavozil iz ceste v hrib in se je avto prevrnil. Pri tem je 13 članov pevskega zbora zadobilo hujše in lažje telesne poškodbe. Od teh so bili 4 moški takoj prepeljani v bolnico v Izolo zaradi nadaljnjega zdravljenja. Ostalih 9 je lažje poškodovanih in se bodo zdravili doma ob zdravniški pomoči.

Da je bil šofer v vinjenem stanju je dokaz zdravniško mnenje in preiskava krvi.

Organi NZ so š ferja aretirali zaradi nadaljnje preiskave.

Vozni red parnikov na progi Koper - Trst

Iz Kopra odhajajo parniki ob 5.45, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 12.00, 13.15, 14.30, 15.00, 17.15. Iz Trsta v Koper: ob 7, 10.30, 11.00, 12.30, 15.00, 16.30, 17.00, 17.45, 18.45.

Ob nedeljah in praznikih iz Kopra v Trst: ob 6.30, 8.55, 9.30, 12.45, 17.00. Iz Trsta v Koper: ob 8.00, 11.00, 14.15, 18.30, 18.50.

V Izolo, Strunjan in Piran odhaja parnik iz Kopra ob 11, v Izolo in Piran ob 12, v Izolo, Piran, Savudrijo, Umag ob 15, v Izolo in Piran ob 18 (ob ponedeljkih, sredah in petkih tudi v Umag in Savudrijo.

ODLOMKI IZ DEDIJEROVEGA DNEVNIKA (TRETJI DEL)

„Oči vsega sveta so uprte v vas" je rekel Stalin tovarišu Djilasu

Napravil je samo eno opazko; „Čemu vam bodo rdeče zvezde? Angleže strašite. Oblika ni važna"

8.

Zlasti hude so bile borbe junija in julija v veliki nemški ofenzivi. Težko je bilo oskrbovanje italijanskih brigad z orožjem, ki ga je primanjkovalo, kot tudi z obleko in obutvijo, ker so italijanski partizani prihajali v svojih plavih delovnih oblekah naravnost iz tovarn. Te italijanske brigade so v glavnem tvorili delavci. Konec 1944. leta je brigada «Fontanot» prešla staro jugoslovansko - italijansko mejo. V sestavu sedmega korpusa je uspešno sodelovala v borbah proti Nemcem in belogardistom.

Tudi na desnem bregu Soče se je pred Italijani protifašistično gibanje naglo razvijalo. Po kapitulaciji Italije so furlanski antifašisti osnovali sledeče bataljone:

Bataljon «Mazzini», «Friuli», «Picelli», «Natisone». Operirali so v Severni Furlaniji in Beneški Sloveniji. Med temi bataljoni in med našimi edinicami na desnem bregu je bilo dobro sodelovanje. Pod vodstvom naših oficirjev so se vršile smele operacije vse do Vidma in dalje v srce Furlanije. Iz omenjenih bataljonov sta se pozneje razvili brigadi «Garibaldi Natisone» in «Garibaldi Friuli». Pozneje pa sta se ti dve brigadi razvili v divizije. Divizija «Garibaldi Friuli» je operirala na področju Zahodne Furlanije, divizija «Garibaldi Natisone» je operirala na področju Vzhodne Furlanije in Beneške Slovenije.

Izvršila je več manjših in večjih akcij. Na področju Videm - Cedad je likvidirala močno utrjena gnezda Atenis, Nimis in Feddis.

Konec 1944. leta je divizija prešla preko Soče v sestav Devetega korpusa. V njo je bila vključena brigada «Triestina d'Assalto», tako da je imela štiri brigade. V divizijskih in korpusnih akcijah je sodelovala v veliki akciji proti postojanki v Železnikih, Poljanah, Gorenji vasi, kjer je uspešno zadrževala pomoč iz Idrije in Logatca. Po veliki sovražnikovi ofenzivi konec marca 1945 je prešla staro jugoslovansko - italijansko mejo. Bila je vključena v sestav Sedmega korpusa Jugoslovanske armade. V njegovem sestavu se je borila do popolne osvoboditve Julijske krajine. V formacijah je bila 2000 - 4000 italijanskih partizanov.

Za časa vojne so se organizirale v Trstu, Tržiču in Gorici oborožene skupine. Vršile so sabotažne akcije: napadale skladišča, razoroževale fašiste, likvidirale izdajalce. Te skupine so vse bolj naraščale. V oboroženem uporu je imela komanda mesta ob osvoboditvi Trsta 10 oboroženih bataljonov. Močan bataljon se je osnoval v Tržiču pod imenom bataljon «Gap», to je «Gruppi d'azione patriottica».

Slične edinice so se osnovale tudi v Gorici. Ob osvoboditvi Trsta so bile v sestavu Jugoslovanske armade sledeče italijanske edinice: divizija «Garibaldi Natisone», sestavljena iz brigad: «Triestina d'assalto», «Garibaldi», «Picelli», «Boci», «Gramsci». Komando mesta Trst je sestavljajo 10 bataljonov, v katerih so bili prostovoljci italijanske in slovenske narodnosti, v Tržiču bataljon Gap in v Istri «Dino Budicin».

20. maja 1944 smo svečano proslavljali obletnico osnovanja Petega korpusa narodnoosvobodilne armade. Proslava je bila v Gornjem Ribniku. Razen korpusovih edinic se je udeležilo tudi nekaj tisočev okoliškega prebivalstva. Bil je pravi narodni praznik. Ko je general major Slavko Rodič v svojem sporočilu označil vlogo ljudstva v borbi proti Nemcem, je povedal, da se je v enem letu korpus povečal za petnajst tisoč prostovoljcev. Prebivalstvo je nabralo za korpus pet sto vagonov živil in štiri stopetdeset vagonov «mesne hrane». Dobil je nekaj tisoč konj in velike množine obleke in obutve domače proizvodnje.

Iz domačih virov še daleč ni bilo lahko vzdrževati številno armado; poselno ne v Bosni, Crni gori in Hercegovini. To so gorate, gozdnate pokrajine, kjer je zelo malo plodne zemlje. Ljudstvo je samo dajalo vojski skoraj vse kar je imelo.

V posameznih predelih naše obubožane dežele, ki jo je okupator oropal in opustošil, je bil položaj zelo težak. Spomladi tega leta je bila v Bosni in Hercegovini prava lakota. Ni bilo sploh ne obleke, ne obutve, ne hrane. Naravno je, da se morajo pod takimi pogoji partizanske edinice, ki se borijo proti Nemcem, marsičemu odpovedati.

Pripovedovali si nama, na primer, v kako težek položaj je prišla italijanska divizija «Garibaldi». Sestavljena je bila iz Italijanov, ki so po propadu Mussolinijevega režima prišli k jugoslovanskim partizanom, da bi se z njimi skupno borili proti Nemcem. Ta divizija je pogosto sodelovala v borbah in je imela velike izgube. Zaradi lakote in tifusne epidemije je pretrpela občutne udarce. Italijanom iz divizije «Garibaldi» so manjkale najnujnejše stvari. Niso imeli hrane, obleke, perila, obutve, posteljnine. Bili so izčrpani, umazani bosi in razcapani. Jugoslovanski tovariši so z grenkobo pravili «kako skromna sredstva njihove do tal porušene domovine ne nudijo možnosti za vzdrževanje divizije Garibaldi».

Pozneje so nam sporočili, da so vesti o bednem položaju divizije «Garibaldi» prispele v Italijo. Zvedeli smo, da je našla tam velik odmev misel o organiziranju nabiranja obleke, obutve, zdravil in odej za garibaldince, ki se borijo proti Hitlerjevim okupatorjem. V demokratičnih krogih Italije se je povečala težnja po prispevanju k stvari borbe proti Nemcem, četudi v tako skromni obliki kot je pomoč garibaldincem, ki se borijo v Jugoslaviji.

O SOVJETSKI POLITIKI NA DALJNEM VZHODU

Sovjetsko-kitajske pogodbe in mandžurske železnice

Gospa Čangkajšek se je posebej zahvalila Trumanu za pomoč, ki so jo nudile ZDA za sklenitev tako uspešnega sporazuma. Že 28. avgusta 1945, torej 14 dni potem, ko je bila podpisana pogodba med Kuomintangom in sovjetskim vodstvom, je prispel Mao Cetung v Čungking na pogajanja. Na teh pogajanjih je bil Mao pripravljen privoliti v mnogo hujše pogoje, kakor je zahteval notranji položaj na Kitajskem. Samo zaradi nerealne Čangkajškove politike, pri kateri je šlo ob naslonitvi na ameriško intervencijo za popolno uničenje kitajskih komunistov, ni bil sklenjen sporazum, ki bi bil neugoden za kitajske komuniste. (Le-ti so privolili, da bi pripoznali Kuomintang kot vodilno politično stranko, ki naj bi kontrolirala vlado, pripravljeni so bili znatno skrčiti svoje oborožene sile itd.). Ameriška Bela knjiga po pravici pripisuje Mao Ce-tungov prihod vplivu kitajsko-sovjetske pogodbe.

«Nepričakovana privolitev Maoa, da pride v Čungking, je bila verjetno znatno pospešena z objavo kitajsko-sovjetske pogodbe z dne 14. avgusta 1945, ki je obljubljala rusko podporo nacionalni vladi Kitajske kot edini vladi Kitajske.» (Prav tam, str. 105).

Zato je sovjetsko-kitajska pogodba iz avgusta 1945 omogočila Sovjetski zvezi «dobiti nazaj» velik del privilegijev ki jih je ugrabila carska Rusija na račun kitajskega naroda v Mandžuriji, samo s to razliko, da je šlo za čisto drugačno Mandžurijo, za deželo, ki je postala med japonsko okupacijo gospodarsko daleč najbolj razvit del Kitajske. Proizvodnja severovzhodne Kitajske (novega upravnega področja, ki obsega staro Mandžurijo brez zahodnih in jugozahodnih delov, kjer so naseljeni Mongoli), je znašala 1943. leta 49 odst. celotne kitajske proizvodnje premoga, okrog 87 odst. proizvodnje surovega železa, 33 odst. jeklenih proizvodov in 78 odst. električne energije. Dolžina mandžurskih železnic je znašala 42 odst. celotne dolžine kitajskih železniških prog. V Mandžuriji je bila malone vsa kitajska težka industrija. Medtem ko je znašala po Mao Ce-tungu vrednost industrijske proizvodnje samo 10 odst. vrednosti celotne kitajske proizvodnje, je dosegel ta odstotek v Mandžuriji 1943. leta 56 odst. (Iz govora Ko Kanga, sekretarja severovzhodnega biroja CK KP Kitajske, na prvi partijski konferenci severovzhodne Kitajske, agencija Nova Kitajska, bilten z dne 6. jun. 1950.) V teh pogojih je bilo sovjetsko prizadevanje, da bi si pridobili privilegiran položaj v Mandžuriji, dejansko želja, da bi se bodoči razvoj Kitajske podredil koristim Sovjetske zveze, ne glede na to, ali bi šlo za demokratično ali za reakcionarno Kitajsko.

S sporazumom med ZSSR in Kitajsko o kitajski čangčunski železnici, je dobila Sovjetska zveza «nazaj» svoje pravice, ki jih je imela po sporazumu iz leta 1924 in ki jih je prodala Japoncem leta 1935, samo da so bile te pravice zdaj razširjene tudi na južno mandžursko železnico, to se pravi na del te železnice, ki so jo zgradili Rusi pred letom 1904, in ki veže bivšo kitajsko vzhodno železnico s Port Arthurom in Daljnim Bivša kitajska vzhodna železnica in južnomandžurska železnica sta povezani v enotni sistem pod imenom kitajske čangčunske železnice (KCZ) reproducira v glavnem določbe sporazuma iz leta 1942 z določenimi poslabšanji na škodo Kitajske. Tako v tej pogodbi možnost odkupa sploh ni omenjena. Medtem ko je predvideval sporazum iz leta 1924 brezplačno izročitev Kitajski vseh sovjetskih pravic do KCZ najpozneje leta 1962, je bil novi sporazum sklenjen na 25 let; to se pravi z veljavnostjo do leta 1970. Za upravljanje železnic je bila ustanovljena mešana družba Kitajska-čungčunska železniška družba. Družbi je po sporazumu načeloval 10 članski odbor, pet Kitajcev in pet sovjetskih državljanov, s predsednikom Kitajcem, ravnatelj železnice pa je bil, kakor leta 1924, sovjetski državljan. Tako je bila znova zagotovljena sovjetska kontrola nad vsem železniškim sistemom, ki je bil leta 1904 v rokah carske Rusije.

Razen tega je bilo s posebnimi določbami o Port Arthuru vzpostavljeno v tem pristanišču sovjetsko vojno pomorsko oporišče in tako je postala Sovjetska zveza edina država, ki je imela po drugi svetovni vojni na Kitajskem tudi formalno svoje vojno oporišče.

Dejansko so imeli do zloma Kuomintanga svoja oporišča tudi Američani (na primer v Cing tau). S Port Arthurom so Rusi po sporazumu o pristanišču Daljni (Dajren) obvladali tudi glavno mandžursko trgovsko pristanišče in važen industrijski center. Tako so se znašli praktično s pogodbo in sporazumi iz avgusta 1945 v rokah Sovjetske zveze vsi privilegiji, ki jih je izsilila carska Rusija na imperialistični način od Kitajske razen pravic eksteritorialnosti, ki so se jim med vojno odrekle tudi druge imperialistične države.

Pot od Leninovega Dekreta o miru do Stalinove pogodbe s Čangkajškom je pot vračanja birokratskega vodstva ZSSR od internacionalistične socialistične zunanje politike prve države socializma na imperialistično velikorusko politiko carske Rusije. Namesto popolne objave tajnih pogodb — sklenitev tajne pogodbe v Jaltі (kakor poprej tajnih sporazumov s Hitlerjem in Churchillom — spomnimo se Leninovih besed: «Mi smo proti tajni diplomaciji in delali bomo odkrito pred vsem ljudstvom»). Namesto ukinitve privilegijev ustvarjanje privilegijev v korist moskovske birokracije. Namesto boja proti razdelitvi področij vpliva razdelitev področij vpliva, namesto zveze z osvobodilnimi gibanji podjarmljenih narodov mešetarjenje z imperialisti in izkoriščanje osvobodilnih gibanj samo za mešetarjenje z imperialisti, podrejanje teh gibanj ozkim velikodržavnim interesom ZSSR, spreminjanje teh gibanj v menjalni drobiž.

(Se nadaljuje)

SKUPINA FRANCOSKIH MLADINCEV, KI JE SODELOVALA PRI GRADNJI DIJAŠKEGA NASELJA V ZAGREBU. PO KONČANEM DELU SO MLADI FRANCOZI OBISKALI RAZNE KRAJE V JUGOSLAVIJI. NA SLIKI JIH VIDIMO V DOMU GRŠKIH OTROK V BELI CERKVI. TAKIH DOMOV JE V JUGOSLAVIJI NESTETO IN SE V NJIH VZGAJAJO NEDOLŽNE ŽRTVE MONARHOFAŠISTIČNEGA TERORJA V GRČIJI

PO XXV. BIENALI V BENETKAH

Jugoslovanska umetnost v očeh drugih narodov

Sto trideset dni trajajočo slikarsko in kiparsko razstavo v Benetkah, na kateri so razstavljali umetniki iz 22 držav, je po službenih podatkih obiskalo okrog 170 tisoč ljudi Vendar je to mnogo manj od števila obiskovalcev XXIV. bienale leta 1948. Sveto leto, s katerim so prireditelji računali, je sicer napolnilo z devizami vatikanske blagajne, prireditelji razstave pa so imeli od njega zelo malo koristi. Izmed romarjev je le dva do pet odstotkov obiskalo razstavo, pri čemer niso mogli pomagati niti duhovniki, imenovani v žirijo.

Za razliko od bienale leta 1948, ki je bila v glavnem namenjena impresionistični umetnosti, je bil namen letošnje razstave, prikazati evropsko umetnost od začetka leta 1900. V nekaterih paviljonih pa so bila razstavljena celo dela starejših mojstrov. Kljub temu je bila letošnja bienala po veliki večini razstavljenih del razstava dekadentnih in abstraktnih smernic v likovni umetnosti.

* * *

Jugoslovanski umetniki, ki so letos prvič po drugi svetovni vojni razstavljali na bienali, so bili zastopani s 60 izbranimi deli. Razstavljali so slikarji Petar Lubarda, Anton Kos, Ismet Mujezinović in Boža Ilić, izmed kiparjev pa Antun Augustinčić, Fran Kršinić, Vanja Radauš, Vojin Bakić in Kosta Angeli-Radovani. V jugoslovanskem paviljonu so se poleg številnih gledalcev često zadrževali tudi znani italijanski akademski slikarji, visokošolci pa so proučevali razstavljena dela, zlasti odlitke.

Razen lista «Il Momento» in bolonjskega «Progressa» je šel italijanski tisk molče preko razstavljenih del jugoslovanskih umetnikov. «Il Momento» je o njih pisal zelo pohvalno in pozitivno, a kritik «Progressa» Boscarelli je posvetil mnogo pozornosti zlasti jugoslovanskim kiparjem. Najbolj mu je všeč Augustinčić, ni pa varčeval s priznanjem tudi ostalim kiparjem, naglašajoč, da s silo umetniškega izražanja, neposrednostjo in zrelostjo močno vplivajo na obiskovalce.

Imamo pa še drug dokaz o uspehu jugoslovanskih likovnih umetnikov. Mnogi obiskovalci so namreč že od vsega začetka puščali v paviljonu svoje naslove in posetnice, da bi na ta način pokazali, kako jim je všeč razstava. Številni pa so izrazili željo, vpisati svoje vtise v posebno «knjigo vtisov», ki je bila naknadno uvedena. In tako ni bil redek primer najti na eni in isti strani več enakih mišljenj, drugod pa tudi različna mnenja, pri čemer se je v knjigi razvila pravcata majhna diskusija.

Poglejmo, kaj pravijo obiskovalci o jugoslovanskem paviljonu.

Znani italijanski umetniški kritik Bragadin iz Benetk je kot prvi napisal mnenje, ki so ga kasneje ponovile desetine obiskovalcev v različnih variacijah: «Izredni odlitki in lepe patine». Elvio Costa se s tem mišljenjem popolnoma strinja: «Občudujem predvsem vaše kiparstvo». Dela jugoslovanskih kiparjev pa so navdušila tudi Valterja Zamparettija iz Vidma: «Lepo kiparstvo». «Čudovito, čudovito!» je zapisal Mansi Neven iz Detroita, P. Bounti pa dostavlja: «Umetnost, prava umetnost». Kolet Asech iz Strassbourga je naslovila na jugoslovanske umetnike naslednje besede: «Človek vas mora občudovati», G. Brak pa je poleg svojega imena zapisal: «Odlično. bravo Jugoslovani».

Listajoč po «knjigi vtisov» naletimo na zapiske ljudi, ki zatrjujejo, da so jim dela jugoslovanskih slikarjev in kiparjev vrnila vero v umetnost. «Tu se končno diha s polnimi pljuči. Tu vse govori, da umetnost še ni umrla», je zapisal Luigi Pelesi iz Ravene. Luigi Bonfrutti se veseli, ker je naletel na pravo umetnost. Iz jugoslovanskega paviljona odhaja zadovoljen tudi M. Pelandi iz Bergama: «Vaša skulptura in vaše slikarstvo so me spravili z umetnostjo».

Priznanj je mnogo. «To je paviljon, ki prekipeva pravo umetnost» je zabeležil eden izmed obiskovalcev. Clara del Vecchio izjavlja: «Najlepši paviljon razstave», medtem ko je Vincenzo Doma iz Rima napisal naslednjo oceno: «Videl sem kiparstvo in slikarstvo, ki nista načeti od modernističnih ekscesov, marveč rešitve, ki dajejo delom občutenost in izrazitost. Narodni motivi se prepletajo in ustvarjajo atmosfero, ki tolmači dušo vsega naroda».

Med podpisniki najdemo številne profesorje, novinarje, znane slikarje, kiparje itd. iz Italije in iz drugih držav. Slike A. Kosa so obnovile staro znanje med njim in slikarjem Rosijem. «Bravo Tončo», piše Rosi, «zares bravo». In da bi dokazal, kako živi so še spomini na skupno tovarištvo, dodaja v našem jeziku: «Živio — tvoj Rossi». Pariški slikar Richard Gal pa vzlika Lubardi: «Bravo moj stari Lubarda, tvoj stari prijatelj se te spominja. Piši mi čimprej!» Mnogi mladi slikarji,

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Pozno, toda resno mnenje o našem velesejmu in tržaških protislovjih

Dunajski «Süd-Ost» objavlja več, kakor smo čuli od sejmske uprave

Dobili smo v roke oktobrsko, t. j. 6. številko dunajskega lista «Süd-Ost», ki je pričel izhajati pred nekaj meseci. Po obliki in naslovu spominja deloma na «Süd-Ost Echo», ki je še med vojno izhajal na Dunaju v redakciji nacističnih gospodarskih «strokovnjakov» za Balkan. Toda novi list z njim nima nikake zveze in tudi urednik g. Fritz Salus, židovskega porekla, je dober porok za to. Ker je prebival dolga leta na Balkanu, v Dalmaciji itd. so mu ta področja tudi bolj znana kot drugim. Stevilka, o kateri govorimo, priobčuje obvestilo, da izide prihodnjič list v obliki posebne številke o Svobodnem mestu Trstu in navaja obenem že naslove člankov ter imena piscev, med njimi odv. B. Forti, kap. G. Cosulich, dr. R. Bernardi, M. Terrile (preds. Združ. trž. spediterjev), dr. G. Parisi, dr. R. Pelikan (zastopnik trž. Trgovinske zbornice na Dunaju), W. Pace, ing. J. Raab (bivši avstrijski minister in predsednik Trg. zbornice na Dunaju), E. Bollmann in dr. M. Stern. Predsednik zveze avstrijskih spediterjev.

Toda po pravici bi že sedanjo oktobrsko številko lahko imenovali za «tržaško», ker priobčuje več kot polovico gradiva, ki se nanaša neposredno na Trst. Članki se ustavljajo ob raznih aktualnih vprašanjih, v katerih smo že na tem mestu govorili. Pač pa je posebej vreden omembe obsežen prispevek, ki govori pod naslovom «Triester Messe ohne Levante» o nekaterih važnih problemih prometovanja in trgovanja skozi Trst pa tudi o letošnjem in o velesejmu v prihodnjem letu.

Člankar opisuje na kratko letošnjo mednarodno udeležbo na tržaškem velesejmu, nato pa poudarja pomembnost posebnih «velesejmskih» dogovorov za razvoj poslovanja z Italijo in čezmorjem. Takšni dogovori ustvarjajo dodatne možnosti in izpolnijo tu in tam vrzeli običajnih trgovinskih pogodb vsaj za posle manjšega obsega. Z avstrijske strani je bilo zanimanje ogromno in dunajska trgovinska zbornica je bila dobila toliko naročil, da so skoraj vsi raznovrstni blagovni kontingenti bili premajhni ter jih je bilo treba na koncu velesejma posebej porazdeljevati med množico interesentov. Zlasti velja to za rezani les, papir, lepenko, celulozo, lesne izdelke in raznovrstne stroje. Med avstrijskimi udeleženci so bili najmočneje zastopani uvozniki in, ker je slonela organizacija glavno na trgovinski zbornici iz Gradca, je bil seveda najpomembnejši delež uvoznikov iz Stajerske in Koroške. Nekaj težav so imeli razstavljalci umetne in elektrokeramike, božičnega okrasja, strešne lepenke in tekstilnih izdelkov, namreč zaradi previsokih cen. Kljub temu pa je bilo mogoče do konca razstave razprodati tudi te kontingente v zameno za razno blago, kar je dajalo določeni dobiček.

Precejšnja pomanjkljivost pri sklepanju posebnega dogovora o dodatnih kontingentih za tržaški velesejem, (pogajanja so tekla med Dunajem in Rimom) je bila v tem, da so dogovor prepočasi pripravljali in sklenili, kar je močno škodilo možnosti sklepanja tranzitnih kupčij. Tržaški posredovalci namreč niso več imeli časa, da bi poslali ponudbe v Levant in drugam čez morje ter dobili še za časa odgovore nanje. V bodoče bo treba na velesejmskih prireditvah posvetiti vprašanju izrednih kontingentov posebno pozornost, da se ne bi zmanjšale zmožnosti tranzitnih kompenzacij skozi Trst.

Še važnejša pomanjkljivost je z avstrijske strani posebej podčrtana: pričakovanja, da bodo v Trstu na sejmu srečali levantske in druge čezmorske kupce in prodajalce, so bila temeljito razočarana. Z izjemo majhne libanonske delegacije ni bilo nikogar. Člankar, ki bo verjetno v g. Salus sam, meni, da tržaški izvozniki niso radi gledali obiskov čezmorskih kupcev pri inozemskih t. j. zlasti avstrijskih razstavljalcih, češ zaradi strahu, da bi trpeli njihovi tranzitni posli. Avstrijci so se pritožili pri velesejmski upravi zaradi odsotnosti inozemskih kupcev in dobili opravičilo v izjavi, da je bil proračun za reklamne stroške premajhen, da bi mogli razviti obsežnejšo propagando za sejem v čezmorju in v levantskih deželah. Pravzaprav pa je tako, da mora vodstvo tržaškega velesejma upoštevati bodisi interese tržaških bodisi inozemskih razstavljalcev. Ali in kako ji bo uspelo rešiti to stvar — to je vprašanje, ki bo odločilno za bodoči obisk inozemcev na tržaškem trgu, kjer upajo srečati trgovce iz Levanta. Tako «Süd-Ost», ki v tem primeru nedvomno realistično izraža mnenje avstrijskih krogov.

V članku — nadalje ugotavlja, da se tržaška prireditev seveda ne bo mogla nikoli kosati s sejmom v Milanu. Nadalje omenja, da so se pokazala nasprotja med Avstrijci in tržaškimi izvozniki tudi na zasedanju interesentov trgovanja z lesom, ki se je vršilo v okviru velesejma, ker so avstrijski izvozniki lesa želeli dobiti neposredne stike z Levantom, tržaški posredovalci pa so se tega ustrašili.

Trgovanje z Italijo je prav zadnje čase zašlo v precejšnje težave in zaradi tega poudarja člankar važnost posebnih dogovorov in kontingentov v okviru tukajšnjega velesejma, ki bi pomenili nekak majhen ventil za trgovanje Avstrijcev z Italijo. Tečaj med liro in šilingom je namreč bil in je še vedno negotov in zaradi tega se sklepa mnogo manj kupčij v okviru kliringa. Posebni «velesejmski» dogovor, ki omogoča nekakšno izravnalno plačevanje med avstrijskim uvoznikom in izvoznikom, je pripeljal do mnogih kupčij, drugačnih zaključkov, ki bi se uvrstili v običajni okvir italijansko-avstrijskega trgovinskega dogovora, pa je bilo prav malo.

Članek obravnava nadalje vprašanje, ali imajo tržaški gospodarski krogi interes na procvitanju tukajšnjega velesejma. Zaradi ugotovitve, da je vse tržaško gospodarstvo prispevalo k gradbenim in ostalim investicijskim stroškom sejmske ustanove, ki so znašali nad 180 milijonov lir, komaj 8 milijonov lir, je zapisan sum, da določeni tukajšnji krogi nimajo nikakega takega interesa, ker da vidijo v velesejmski prireditvi možnost neposrednih stikov avstrijskih izvoznikov z levantskimi poslovnimi ljudmi. Tudi o tem je avtor članka razpravljal z velesejmsko upravo, kjer mu sicer niso vedeli mnogo odgovora, toda izjavili so, da upajo najti tudi v tem vprašanju nekak izhod.

Kakor znano, je določena sejmska prireditev za prihodnje leto med 24. junijem in 8. julijem. Avstrijski predstavnik v Trstu g. W. Pace je bil sicer izjavil, da se bodo Avstrijci zaradi neznosne vročine, ki da tedaj vlada, komaj mogli udeležiti, toda naša sejmska uprava je izjavila, da drugače ni mogoče najti primernega roka. Ob drugih primernih datumih imamo vsepovsod nakrog vrsto velesejmov (Milan, Praga, Budimpešta, Padova, Dunaj, Bari, Bozen). Razen tega pa menijo tukajšnji ljudje, da je datum primeren, ker ob tistem času navadno potujejo levantski kupci v Evropo. Dunajski list pripominja, da bo treba na tisto glede «levantskih kupcev» šele počakati. Pač pa pristavlja, da bi dosedanje vodstvo tržaškega velesejma s širokopotezno propagando v Levantu verjetno dober uspeh. V tej zvezi navaja, da so se za tako akcijo sporazumeli avstrijski krogi in neka tržaška plovna družba (Sperco in Co.) in se v tej zvezi g. Salus trenutno mudi v Siriji in Libanonu.

Na koncu članka ponavlja izraze razočaranja avstrijskih izvoznikov nad jesensko prireditvijo ter poudarja pomen Sirije in Libanona kot tržišč za avstrijsko izvozno blago. Tudi opominja Zvezo tržaških trgovcev, naj ne pozablja, da izvira 80 odst. tržaške trgovine iz Avstrije, in jim priporoča, naj posvetijo več pozornosti avstrijskim krogom po vzorcu tržaških spediterjev. Zaključek posebej poudarja vlogo Trsta v mednarodnem trgovanju z Avstrijo in možnost, da se ta vloga še okrepi: «Ko je že prišlo do zastoja v trgovanju z Italijo zaradi katastrofalnega razvoja kliringa, naj bi se odvijal še nadalje vsaj «Tranzit — Trst» in sicer ne le v dosedanjem, marveč v mnogo večjem obsegu. Avstrija je nato pripravljena in tržaški trgovec ima sedaj priložnost, da dokaže svoje sposobnosti».

Kongres pedagoških delavcev Slovenije

Jesenski Bled. Jezero je mirno, le tu in tam tiho drsi po njem čoln. Oktobrsko sonce komaj odganja hlad, ki sili s planin; svoje žarke pa razliva z rumeno svetlobo po gozdovih nad jezerskimi bregovi, da ostrmiš nad bogastvom barv, ki se harmonično zlivajo v nemo pesem, da se zaloti ob glasno izgovorjenem začudenju: «Kako lep je jesenski Bled!»

Toda to ni lepota Bleda v poletni sezoni, ki ti vzbuja prešerno veselje, da se preliva v smeh in vrisk tisočerih letoviščarjev. Oktobrski Bled ustvarja v človeku spokojnost, ki mu omogoča, da se misel poglobi in osredotoči, da je sposobna vrtati v globine novih spoznavanj.

V tako posrečenem okolju se je pretekli teden razvijal prvi kongres pedagoških delavcev Slovenije, ki je obenem bil tudi prvi pedagoški kongres v Jugoslaviji. Prihiteli so na Bled slovenski vzgojitelji od vsepovsod: iz Prekmurja in s Krasa, iz zelene Dolenjske in s tolminskih gora, skratka iz vseh predelov svobodne Slovenije. Ljubljana je poslala najboljše, kar premore v pedagoškem svetu, toda tudi Maribor, ki se ponaša z lepo pedagoško tradicijo ni hotel zaostajati. Tu je bila zastopana ljubljanska univerza s svojimi profesorji pa tudi študenti, slušatelji pedagogike; ob pedagoških teoretikih, ki proučujejo na učiteljiščih, si videl profesorje gimnazije, srednjih in nižjih strokovnih šol, upravnike dijaških domov in vzgojitelje v vzgojnih domovih, učitelje na višje organiziranih šolah in učitelje z osamljenih enorazrednic ter njihove okrajne šolske nadzornike.

«Ne maramo stare šole...»

Na kongresu so bili zastopani še pedagoški delavci iz Koroške ter iz obeh področij Tržaškega ozemlja; ostale jugoslovanske ljudske republike pa so poslale močne delegacije svojih pedagoških delavcev. Kongres je pozdravil tudi predsednik «Pedagoškega društva Jugoslavije» tov. Miloš Jarkovič. V delovno predsedstvo so bili izvoljeni med drugimi znani pedagoški teoretiki univerz., profesorja dr. Stanko Gogala in dr. Vlado Schmid, prof. Gustav Silih ter pomočnik prosv. ministra tov. Miloš Ledinek.

Kongres je imel predvsem delovni značaj, zato izpričujejo obiski vidnih političnih osebnosti še posebno notranjo vrednost in važnost kongresa. Prvi dan so posetili kongres tov. France Bevk, podpredsednik prezidiuma slovenske ljudske skupščine, Lidija Šentjurčeva, org. sekretar CK KPS, ministri dr. Jože Potrč, gen. Jaka Avšič ter minister za prosveto tov. Ivan Regent, ki je imel tudi uvodni referat in je skupno s svojimi pomočniki sodeloval ves čas na kongresu.

Opirajoč se na znano resolucijo III. plenuma CK KPJ o nalogah o šolstvu so vsi predavatelji plenarnih zasedanj in referenti v sekcijah podali jasno in odkrito oceno dosedanjih naporov za razvoj slovenskega šolstva, da bodo slovenski pedagoški delavci mogli z uspehom izvrševati naloge, ki jih nakazuje omenjena resolucija CK KPJ.

«Da smo si na jasnem», je dejal minister Regent, «ne maramo stare šole, ki je vzgajala hlapce za vse, pokorne sluge in ponižne poročnike. Pa tudi take ne, ki bi iz tje dobili komunistično zdresirane ljudi, komunistične bahače in površneže, ki dasi bi znali na pamet tisoče citatov iz marksističnih knjig, bi bili raši družbi le v nadlego».

1/4 milijona učencev na slovenskih osnovnih, srednjih in strokovnih šolah

Nasproti temu se postavlja vzgojni cilj jugoslovanskega šolstva: «Vzgajati v šolah novega, svobodnega in odločnega socialističnega človeka, s širokim in vsestranskim obzorjem, ki sta mu tuja birokratizem in miselna ozkost».

Prav te lastnosti, ki jih citiramo iz resolucije 3. plenuma CK KPJ so prišle do izraza na samem kongresu pedagoških delavcev, ki so s svojo sproščenostjo, svobodnim in odločnim poseganjem v tok kongresnega dela dokazali, da globoko razumejo svoje poslanstvo. Poleg vsebinskega bogastva kongresa samega je prav gotovo ta karakteristika kongresa najbolj razveseljiva.

Da se je slovensko šolstvo borilo in se še danes bori z ogromnimi težavami in napakami je povsem razumljivo. Iz referata ministra Regenta smo posneli, da je danes na slovenskih osnovnih, srednjih in strokovnih šolah blizu četrt milijona učeče se mladine, kar je gotovo zelo visoka številka za slovensko republiko, ki ne šteje niti poldrug milijon prebivalcev. Ob tem silnem porastu slovenske šole je razumljiva stiska z učnimi kadri, s prostori, učili, učnimi pripomočniki itd. Samo primer učnih kadrov na osnovnih šolah osvetlju je težave, s katerimi se šola bori. V staležu osnovnih šol je 3100 učiteljev, od katerih je kar 26 odst. s še nepopolno kvalifikacijo, pa še vedno primanjkuje samo osnovnim šolam 643 učiteljev. Z enakimi težavami se bore tudi gimnazije in strokovne šole. Istočasno, ko se z velikimi napori odpravljajo vsi ti nedostatki, raste organizacijska oblika šole, ki zadobiva iz leta v leto popolnejše in idealni socialistični šoli podobnejše lice. Tako je z letošnjim šolskim letom uspelo Sloveniji zopet uveljaviti osemletno šolsko obveznost in tov. Regent je v svojem referatu izrekel prepričanje, da bomo morali v kratkih letih pripravljati tla za devetletno in desetletno obvezno šolanje. V smeri demokratizacije šolstva je bil storjen z letošnjim letom še nov korak naprej. Skoro vse sedemletke so bile izpremenjene v nižje gimnazije, tako da je danes omogočeno nad 75 odst. slovenske mladine obiskovanje nižje gimnazije, s čimer je odprta pot za nadaljnji razvoj v vse smeri.

S šolskim letom 1950—51 ima LRS 205 nižjih gimnazij, 30 višjih gimnazij, 2 klasični gimnaziji in 14 strokovnih srednjih šol, ki so po stopnji enakovredne stopnji višjih gimnazij.

S široko razpredeno mrežo šolstva se na prosvetnem polju odstranjujejo nasprotja med mestom in vasjo. To pot zbliževanja mesta in vasi nujno narekuje tudi perspektiva zadružnega razvoja slovenske vasi, ki zahteva v novih oblikah kmečkega gospodarstva vedno več mnogo bolj izobraženih delovnih ljudi.

Tov. Kimovec France—Žiga je v obširnem referatu o odnosu pozitivne pedagoške tradicije do današnje stvarnosti osvetlil vsa napredna stremljenja, ki niso v pretekli in polpretekli dobi slovenske pedagogike bila bas tako revna. Gre za pravilno vrednotenje vsega preteklega, da ne bi skupno s staro nepotrebno šaro zavrgli tudi kar je dobrega in pozitivnega».

Položaj šolstva na Koroškem in na Tržaškem ozemlju

Drugi dan kongresa je bil posvečen problemu kvalitete pouka. To vprašanje sta osvetlila vsak na svoj način tovariša prof. Gustav Silih in univerzitetni profesor dr. Stanko Gogala. Z referatom in diskusijo je bilo to važno vprašanje šole odprto, da bodo nadaljnja teoretična razglabljanja in praksa dovedla do končnih dognanj.

Tretji dan kongresa je plenarno zasedanje obsegalo predavanje tov. dr. Ive Segulove, ki je predavala o pomenu psihologije za učno in vzgojno delo in v svojih izvajanjih utemeljila potrebo poučevanja psihološkega razvoja slovenskega otroka. Naslednje predavanje univerzitetnega profesorja dr. Mihajla Rostoharja je obsegalo metodo mladinske psihologije.

Prav aktualno je bilo sedaj ob reorganizaciji pionirske organizacije v Jugoslaviji predavanje univerzitetnega profesorja dr. Vlada Schmida, ki je ob istem vzgojnem cilju, ki ga imata šola in pionirska organizacija temeljito očrtal razlike osnov obeh vzgojnih činiteljev, ki narekujejo v pionirski organizaciji, ki je v svojem bistvu vzgojno-zabavna, povsem drugačne metode dela kot v šoli. Zadnji, t. j. peti dan kongresa so delegati poslušali v plenumu poročilo o situaciji šolstva na Koroškem in v obeh conah Tržaškega ozemlja. Delegati iz ostalih jugoslovanskih republik pa so podali pregledno sliko šolstva v svojih republikah, ki kaže iste napore in težkoče, pa tudi prav tako razveseljiv vzpon kot šolstvo LRS.

Tov. Ivan Regent zaključil kongres

Ob zaključku kongresa, ki je po petdnevnem plodovitem delu sprejel sklepe o nadaljnjih naporih za rast in razcvit slovenske šole je zopet spregovoril tov. Ivan Regent. Njegove jasne besede o splošnem družbenem razvoju v Jugoslaviji, kjer prehaja vedno širša oblast na nižje organe in se tako širijo demokratične pravice, so podčrtale dejstvo, da izhajajo te pravice iz demokratičnih dolžnosti, t. j. iz dolžnosti vsakega državljana, da sodeluje pošteno in konstruktivno pri upravljanju države. Čim bolj bo človek spoznaval nujnost v družbenem razvoju tem bolj bo postajal svoboden. V tem občutku svobodnosti bomo brez taktiziranja in brez omamljanja diskutirali, kajti marksizem ni dogma in zahteva diskusijo. Ta diskusija pa mora sloneti na faktih, kajti marksizem je znanost, ki je osnovana na dejstvih.

Ko so se delegati po petdnevnem intenzivnem delu razhajali, so se poslavljali v prijetni zavesti, da je vsaka beseda izgovorjena na tem kongresu v skladu z zaključnimi mislimi tovariša Regenta.

Ali že veste...

— da je že pri novorojenčkih delovanje črevesja zelo živahno. Prehod zaužitega mleka skozi črevesje traja prvi dan povprečno 32 ur, po četrtem dnevu življenja pa samo še sedem ur.

— da pozna znanost posebno «mestno podnebje», ki se razlikuje med drugim z oslabitvijo sončnega žarkovja in ultravioletne svetlobe nad poslopji.

ŠPORTNI DNEVNIK

ŠAH

Jugoslovanski mojstri na mednarodnih turnirjih

V bližnjih mesecih je na vidiku več mednarodnih turnirjev v inozemstvu, kamor so povabljeni tudi jugoslovanski mojstri. Ti turnirji bodo v Luzernu, na Dunaju, v Hastingsu in Beervijku. Ker pa večina najboljših mojstrov igra v tem času na VI. državnem prvenstvu, je malo izgleda, da bi kdo od Jugoslovanov sodeloval na teh turnirjih. — Šahovska zveza Jugoslavije bo poskusila vseeno poslati nekatere šahiste na omenjene turnirje. Zaenkrat je gotova samo udeležba Gligoriča, Pirca in dr. Trifunovića v Amsterdamu, ki se začne 11. novembra in se konča v prvi polovici decembra, tako da se bodo mogli še pravočasno vrniti in sodelovati na VI. šampionatu.

Dr. Tone Bajec „Šahovska začetnica"

V založbi «Mladinske knjige» v Ljubljani je izšla nedavno 50 strani obsegajoča knjižica o osnovah šahovske igre. Prireditelj dr. Tone Bajec je s tem napravil veliko uslugo najmlajšim in njihovemu velikemu zanimanju za šahovsko igro, hkrati pa bo prišla prav s svojo enostavno in pestro razlago tudi marsikateremu odraslemu. Dasi Slovenci nismo preveč na skopem s tovrstno literaturo (Vidmarjevi knjigi «Uvod v šah» in «Pogovori o šahu z začetnikom») je vendar prednost knjižice v tem, da je kratka, enostavna in jo bo lahko predelal tudi tisti, ki je še tako na tesnem s časom in ki bi ob širšem obsegu izgubil potrpljenje. Pozitivna stran knjižice je tudi v tem, da pisec spretno naniza med vsebino vrsto vzgojno-moralnih vplivov, ki jih ima šahovska igra na človeka, zlasti na naše najmlajše.

Pri vsem tem bi vendar omenili nekatere manjše pomanjkljivosti, zlasti to, da bi pisec lahko bolj zgostil obravnavanja funkcij posameznih figur in se vsaj malo bolj pomudil pri obravnavanju osnovnih principov otvoritev, srednje igre in končnic. H koncu bi omenili, da se zdi komentar sicilijanske partije pretežak in kaj malo primeren za začetnike. Komentator ing. Sikošek bi lahko izbral kratko, klasično partijo, med mojstrom in amaterjem.

59 let plodnega dela v športu

Rudolf Cvetko, podpredsednik Sabljaške zveze Slovenije in Sabljaške zveze Jugoslavije, trener in strokovni vodja slovenskih sabljačev, ima sedemdeset let; 57 let športnega udejstvovanja je za njim.

1893. leta je začel telovaditi. V vojni akademiji v Trstu, kjer je bil od 1895 do 1900, se je začel ukvarjati s sabljanjem; potem je posečal sabljaške tečaje v Dunajskem Novem mestu in kasneje sam predaval v vojaških in specialnih kurzih. L. 1912 je postal telovadni učitelj na gimnaziji v Gorici, leta 1914 pa je šel v vojsko. Svetovno vojno je prebil v Kopru in Galiciji. To je ena plat njegovega življenja pred prvo svetovno vojno. Druga pa je njegova pot k uspehom kot tekmovalec v floretu in sablji. Na državnem prvenstvu leta 1907 je bil drugi v sablji. Na prvenstvih vojske 1907, 1909, 1911 je bil drugi v obeh orožjih in leta 1911 je bil drugi v sablji in floretu tudi na državnem prvenstvu. Isto leto je dosegel svoj največji tekmovalni uspeh: *osvojil si je evropsko prvenstvo v obeh orožjih.* Na olimpiadi leta 1912 v Stockholmu je zasedel drugo mesto v sablji. To so njegovi uspehi kot tekmovalca. Ker pa je poleg tega odličen organizator, ni nič čudnega, če je prav on začel leta 1928 po upokojitvi uvajati sabljanje med Slovence, ki ga do takrat niso gojili.

Slovenski sabljači so nastopili na vrsti mednarodnih tekmovanj: na dvobojih s Češkoslovaško, Italijo, Avstrijo, na svetovnem prvenstvu v Budimpešti, Lausanni in Parizu, olimpiadi v Berlinu, turnirju Male Antante itd.

Njegovi učenci so vsi vrhunski slovenski sabljači, med njimi inž. Pengov, dr. Koršič Mirko in dr. Koršič Marijan, inž. Marjon, inž. Ferlan, Tavčarjeva, Mandeljc, Sevnik, inž. Vrčko itd.

Cvetko je neumoren. Sedaj je upokojen, toda z delom v Sabljaški zvezi Slovenije še dolgo ne misli prenehati Vsak dan vodi tečaje in treninge, predava na Zavodu za fizkulturo, ki je uvedel sabljanje v svoj učni program, goji pa seveda tudi druge športe: telovadi, plava, smuča, hodi na planine.

V letu 1948 in 1949 je izdal več strokovnih razprav iz zgodovine in razvoja sabljanja, o psiholoških vplivih in modernem sojenju itd. V delu pa ima še več stvari.

Ekipno šahovsko prvenstvo Jugoslavije v Zagrebu

BEOGRAD, 26. — Na letošnjem ekipnem prvenstvu FLRJ v šahu, ki bo v Zagrebu od 9. do 13. novembra, bodo sodelovali «Partizan» (Beograd), «Mladost» (Zagreb), beograjski univerzitetni šahovski klub, SK Zagreb, Sloga (Novi Sad), Krim (Ljubljana), Metalac (Beograd) in Borac (Čačak). Naslov prvaka brani «Partizan».

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6